

MERI-HELSINGIN MUSIIKKIOPISTO

1.1.2018

MUSIIKIN YLEISEN OPPIMÄÄRÄN OPETUSSUUNNITELMA

"Musikilla on mitä tärkein tehtävä kasvatuksessa, koska rytmi ja harmonia tunkeutuvat syvälle sieluun, vaikuttavat siihen voimakkaasti, luovat kauneutta sekä jalostavat musiikkia kuuntelevan ihmisen."

-Sokrates-

Meri-Helsingin musiikkiopisto

MUSIIKIN YLEISEN OPPIMÄÄRÄN OPETUSSUUNNITELMA

1 OPPILAITOKSEN TOIMINTA-AJATUS

Meri-Helsingin musiikkiopisto järjestää musiikin perusopetuksen yleisen oppimäärän ja laajan oppimäärän perustason vaatimusten mukaista musiikinopetusta. Musiikin perusopetus on lapsille ja nuorille tarkoitettua tavoitteellista ja tasolta toiselle etenevää opetusta. Opisto järjestää myös alle kouluikäisille varhaisiän opetusta sekä opetusta aikuisille. Oppilaitoksessa tarjotaan sekä klassisen musiikin että rytmimusiikin opetusta.

Musiikin perusopetuksen yleisen oppimäärän tehtävänä on luoda perustaa yksilön emotionaaliselle, esteettiselle ja eettiselle kasvulle sekä antaa valmiudet taiteiden harrastamiseen koko eliniäksi. Opetuksen tehtävänä on myös kehittää ja säilyttää kansallista kulttuuria sekä tukea oppilaan kykyä arvostaa eri kulttuureita ja toimia monikulttuurisessa yhteiskunnassa. Meri-Helsingin musiikkiopiston toiminnan keskiössä on se, miten eri kaupunginosien perheiden toimintaympäristön erityispiirteet ja toimintaedellytykset huomioidaan opetusta suunniteltaessa. Taideopetuksella tuetaan niitä ihmisenä yhteisön jäseneksi kasvamisen ulottuvuuksia, jotka muutoin lasten arjessa jäävät vähäiselle huomiolle.

Musiikin opiskelun tarkoituksena on avata oppilaille uusia mahdollisuuksia ymmärtää taidetta ja kulttuuria sekä niiden sisältämiä merkityksiä. Tehtävänä on myös kehittää oppilaiden ajattelemisen taitoja ja luovuutta elämän eri alueilla antamalla opiskelijoille laaja-alaista musiikillista yleissivistystä.

Yleisen oppimäärän tehtävänä on kehittää monipuolisesti niitä taitoja ja tietoja, joita oppilas tarvitsee elämän eri aloilla ja jotka antavat hänelle valmiuksia hakeutua myöhempiin opintoihin. Musiikin yleisessä oppimäärässä on tärkeää yhdessä opiskelu ja oppiminen sekä yhteismusisointi taiteidenvälisyys.

2 OPPILAITOKSEN ARVOT, OPPIMISKÄSITYS, OPPIMISYMPÄRISTÖ JA TYÖTAVAT

2.1 Arvot

Opetuksen tavoitteet muodostuvat oppilaiden henkilökohtaisten tavoitteiden pohjalta ja opiskelussa korostuvat musiikin harrastamisen ilo ja oppilaan vapaus toteuttaa itseään oman kokemisen ja tekemisen kautta. Opetuksen tulee edistää luovuutta ja sosiaalisia taitoja.

Ihminen on ainutkertainen ja toimii vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa. Hän vaikuttaa aktiivisesti elämäänsä. Taidekasvatuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan aisti- ja tunneherkkyyttä ja tukea opiskelu- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Opetuksen lähtökohtana on yhdenvertaisuus ja tasa-arvo. Tavoitteena on myös kehittää eri kulttuurien ymmärtämistä ja tulkittamista. Tavoitteena on tukea oppilaan minän kasvua ja kykyä ymmärtää ympäröivää todellisuutta sekä ohjata vuorovaikutustaitojen kehittämiseen. Opetuksessa on keskeistä taiteen tekemisen ja kokemisen henkilökohtainen kokeminen; halu

ja uskallus tulkita taidetta persoonallisesti. Opetuksessa tulee ottaa huomioon yksilölliset erot ja tukea oppilaan kehittymistä oppilaan omista lähtökohdista.

Oppilasta ohjataan keskittyneeseen, määrätietoiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä rakentavaan toimintaan yksilönä ja ryhmän jäsenenä. Yleisen oppimäärän opetuksen keskeisiä elementtejä on taiteidenvälisyys. Tavoitteena on kehittää yhteistyötä taidekasvatusta antavien oppilaitosten ja muiden tahojen kanssa niin paikallisesti kuin valtakunnallisesti sekä ohjata oppilaat eettisesti kestävän tulevaisuuden polulle.

2.2 Oppimiskäsitys

Oppiminen on yksilöllinen ja samalla yhteisöllinen taitojen ja tietojen rakennusprosessi, jonka kautta syntyy kulttuurinen osallisuus. Taiteen oppiminen on pitkäjänteinen ja kokonaisvaltainen prosessi, jossa oppilas ohjataan ymmärtämään sen kaikkia osa-alueita. Opiskelu on tavoitteellista, ja erilaisissa tilanteissa työskennellään opettajan ohjauksessa, vuorovaikutuksessa opettajan ja ryhmän kanssa sekä itsenäisesti.

Opettajalla on keskeinen merkitys sekä oppilaan opiskelutaitojen että opiskeluympäristön kehittämisessä sellaiseksi, että erilaisten oppilaiden edistyminen on mahdollista. Oppilaalla on aktiivinen rooli opiskelussa ja oppimisessa. Kannustavan palautteen kautta oppilas vahvistaa käsitystä itsestään oppijana ja tiedostaa oman oppimisprosessinsa. Harjoittelemaan oppimisen ja harjoitteluprosessin työstäminen ovat taitojen kehittymisen kannalta merkityksellisiä ja niihin paneudutaan opetuksessa erityisesti.

Opetuksessa otetaan huomioon oppilaan aiemmat kokemukset ja hänen elämämaailmansa. Oppimisessa lähtökohtana on tutkiva oppiminen ja toiminnallinen lähestymistapa opittaviin asioihin. Työtapojen tulee ohjata oppilasta arvostamaan kaikkien ryhmän jäsenten työskentelyä ja työn tuloksia.

Kokemusten ja vuorovaikutuksen kautta luodaan avoin, rohkaiseva ja myönteinen ilmapiiri. Kannustamme oppilasta aktiivisuuteen, itsenäiseen ajatteluun ja luovuuteen. Oppilas ja opettaja keskustelevat opintojen sisällöstä asettaen yhdessä oppilaille tavoitteet. Opetuksen tarjoaja kannustaa oppilasta asettamaan omia tavoitteita ja työskentelemään itsenäisesti ja toisten kanssa. Oppilasta tuetaan löytämään sopivia työtapoja sekä kehittämään taitoja tavoitteelliseen ja pitkäjänteiseen opiskeluun.

2.3 Oppimisympäristö ja työtavat

Opetuksen tarjoaja huolehtii siitä, että opiskeluympäristö tukee oppilaan kasvua ja oppimista sekä antaa hänelle onnistumisen kokemuksia. Opiskeluympäristö on ilmapiiriltään avoin, myönteinen ja oppilasta rohkaiseva. Opetuksen tarjoaja vastaa siitä, että tilat, työvälineet ja materiaalit mahdollistavat opiskellun opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Opetuksen tarjoaja huolehtii myös, että opiskeluympäristö on fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallinen.

Oppimisympäristöinä toimivat myös oppilaitosten omien tilojen lisäksi myös yhteistyötahojen eli etenkin koulujen tilat. Lasten ja nuorten omaan toimintaympäristöön tuotu opetus tarjoaa mahdollisuuksia hyödyntää koulujen tiloja ja välineistöä ja siten integroida arjen osallisuutta omassa yhteisössä.

Opiskeluympäristössä otetaan huomioon, että taiteellinen työskentely on pitkäjänteistä ja taitojen oppiminen tapahtuu vähitellen ja vaatii aikaa. Oppiminen perustuu tekemällä oppimiseen,

suunnitelmallisuuteen sekä kykyyn arvioida omaa oppimista. Oppilasta ohjataan oppimisen oppimiseen sekä itsenäiseen työskentelyyn ja sen arviointiin.

Työtavat valitaan musiikin yleisen oppimäärän tavoitteet sekä oppilaiden tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet huomioiden. Valittujen työtapojen tulee olla tarkoituksenmukaisia ja niiden tulee mahdollistaa niin itsenäinen kuin yhdessä tapahtuva oppiminen. Opetuksen keskiössä ovat yhteismusiisointi ja yhdessä tekemisen ajatus. Opetuksessa hyödynnetään uutta teknologiaa tarkoituksenmukaisesti oppilaan omat valmiudet, edellytykset ja tarpeet huomioiden.

Oppilaitoksen työtavat ovat monipuolisia ja antavat oppilaalle mahdollisuuden osoittaa osaamistaan eri tavoin. Vuorovaikutuksessa oppilaan kanssa valittuina ne mahdollistavat tietojen ja taitojen hankkimisen, käsittelyn, analysoimisen, esittämisen, soveltamisen, yhdistelemisen, arvioinnin ja luomisen.

3 OPPILAITOKSEN TOIMINTAKULTTUURI

Taiteen perusopetuksen toimintakulttuuri muodostuu tavoitteiden ja sisältöjen luomalle perustalle. Oppilaitos muodostaa oman kulttuurinsa näiden tulkinnasta, vakiintuneista käytännöistä ja toimintatavoistaan.

Toimintakulttuuria arvioidaan ja kehitetään siten, että se tukee taiteen perusopetuksen musiikin yleisen oppimäärän tavoitteiden toteutumista. Kehittämisessä huomioidaan, että toimintakulttuuriin vaikuttavista tekijöistä vain osa on jo tiedostettuja, osa tiedostamattomia ja joskus myös suunnittelemattomia. Toimintakulttuuri vaikuttaa sen piirissä oleviin riippumatta siitä, tunnustetaanko sen merkitys ja vaikutukset vai ei. Opettajien on tärkeä tiedostaa, että heidän tapansa toimia ja olla vuorovaikutuksessa välittyy mallina oppilaille.

Toimintakulttuurin kehittäminen edellyttää toimintatapojen ja pedagogiikan johtamista, henkilöstön ja oppilaiden osallisuuden turvaamista ja sitoutuneisuutta yhteisiin toimintatapoihin. Toimintakulttuuria kehitetään muun muassa kokeilemalla monipuolisia työtapoja, uusia ratkaisuja oppimisympäristöihin sekä kehittämällä ammatillista osaamista yhteistyöverkostoissa.

Meri-Helsingin musiikkiopiston toimintakulttuuri on oppilaslähtöistä, osallistavaa, yhteisöllistä ja tulevaisuuteen suuntautuvaa. Opiston toimintaa kehitetään pitkäjänteisesti koulun henkilökunnan, eri yhteistyöverkostojen sekä oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa.

Oppilaan yksilölliset valmiudet, sekä eri toimipisteiden väliset toimintaympäristöjen erot huomioidaan opetuksen suunnittelussa. Opetukseen luodaan joustava opintopolku, jossa oppilaan toiveet ja kiinnostuksen kohteet huomioidaan. Näin voidaan edistää lasten ja nuorten luovuutta sekä tehdä opetuksen tavoitteet ja sisällöt näkyviksi ja lisätä oppilaan omaa osallisuutta ja vastuuta omista opinnoistaan.

Järjestelmällinen itsearviointi ja jatkuva kehittäminen ovat tärkeä osa oppilaitoksen toimintaa. Näin toimintakulttuuri tulee näkyväksi kaikessa toiminnassa ja vaikuttaa oppilaan kokemukseen osallisuudesta ja opetuksen laadusta.

Meri-Helsingin musiikkiopisto tähtää toimintakulttuurissaan sellaisiin ratkaisuihin, jotka tukevat oppilaiden hyvinvointia, jaksamista ja osallisuutta, rohkaisevat resurssien joustavaan ja tehokkaaseen käyttöön sekä monipuolistavat vuorovaikusta oppilaitoksen sisällä ja suhteessa ympäröivään yhteiskuntaan.

Tasa-arvo ja laaja yhdenvertaisuusperiaate ohjaavat musiikkiopiston toimintakulttuuria. Opetus edistää osaltaan taloudellista, sosiaalista, alueellista ja sukupuolten tasa-arvoa. Se ohjaa niiden puolustamiseen ja ihmisarvon loukkaamattomuuteen rakentaen näin hyvinvointia sekä edellytyksiä aidolle vuorovaikutukselle ja yhteisöllisyydelle. Eri toimipisteiden oppilaat tulevat kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina

riippumatta mistään henkilöön liittyvästä tekijästä. Samanarvoisuus ei kuitenkaan merkitse samanlaisuutta. Yhdenvertainen kohtelu on nimenomaan osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille samalla yksilöllisten tarpeiden huomioiden. Musiikkiopiston tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat päivitetään vuosittain vastaamaan käytännön opetustyön todellisuutta.

Pyrimme luomaan toimintakulttuuria, joka edistää oppimista, osallisuutta, hyvinvointia ja kestäväää elämäntapaa. Tähän pääsemiseksi tarvitaan yhteistyötä huoltajien ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa sekä oppilaiden aitoa mukanaoloa yhteisön kehittämisessä.

4 OPETUKSEN RAKENNE JA LAAJUUS

Taiteen perusopetuksen musiikin yleisen oppimäärän laskennallinen laajuus on 500 tuntia, josta yhteisten opintojen laskennallinen laajuus on 300 tuntia ja teemaopintojen 200 tuntia. Laskennallisen laajuuden tunti on 45 minuuttia.

Yhteiset opinnot koostuvat Musiikkitaito 1, 2 ja 3-kokonaisuuksista, joiden laskennallinen laajuus on 100 tuntia kussakin.

Teemaopinnot on jaoteltu kahteen 150 tunnin kokonaisuuteen, joista oppilas valitsee itselleen sopivamman yhdessä opettajan kanssa. Yhteismusisointi- ja instrumentti- kokonaisuudet jakaantuvat 50-75 tunnin opintokokonaisuuksiin. Näiden opintojen lisäksi oppilas voi valita musiikin tuntemuksen opintokokonaisuuden tai osallistua teematyöpajoihin. Näiden kokonaisuuksien laskennalliset laajuudet ovat jaksosta riippuen 10-50 tuntia.

5 OPETUKSEN TAVOITTEET SEKÄ KESKEISET SISÄLLÖT

5.1 Yleiset tavoitteet

Yleisen oppimäärän opetuksen tehtävänä on tarjota oppilaille mahdollisuuksia opiskella musiikkia pitkäjänteisesti, päämäärätietoisesti ja omien kiinnostuksen kohteiden suuntaisesti. Sen päämääränä on luoda perustaa yksilön emotionaaliselle, esteettiselle ja eettiselle kasvulle sekä antaa valmiudet musiikin harrastamiseen koko eliniäksi. Opetuksen tehtävänä on opettaa oppilaalle musiikilliset valmiudet, joiden pohjalta hän voi hakeutua ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen.

Opetus perustuu moniarvoiselle ja uudistuvalla kulttuuriperinnölle sekä kestävään kehityksen tukemiselle. Opetuksen tehtävänä kehittää oppilaan kykyä arvostaa eri kulttuureita ja toimia monikulttuurisessa yhteiskunnassa sekä vahvistaa näin kulttuurisen lukutaidon kehittymistä. Monikulttuurisuus ja osallisuus ovat opetuksen keskeisiä elementtejä, sillä yhdessä tekeminen rakentaa yhteistä identiteettiä ja vahvistaa näin yhteisöllisyyttä. Taide- ja kulttuurikasvatuksella voidaan tukea niitä ihmisenä yhteisön jäseneksi kasvamisen ulottuvuuksia, jotka muutoin lasten maailmassa jäävät vähäiselle huomiolle. Kannustaminen oman äänen, ilmaisun ja tulkinnan löytämiseen luo mahdollisuuksia luovan ajattelun kehittymiselle. Oppilaalle opetukseen osallistuminen merkitsee itseilmaisun kanavien löytymistä, kuulluksi tuleminen mahdollisuuksia ja onnistumisen elämyksiä.

Taiteen perusopetus luo edellytyksiä taiteen ja taidekasvatuksen kehittämiseksi Suomessa. Taiteen perusopetuksen tehtävää toteutetaan yhteistyössä muiden taidekasvatusta antavien oppilaitosten ja tahojen kanssa paikallisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti.

5.2 YHTEISET OPINNOT

5.2.1 Yhteisten opintojen yleiset tavoitteet

Yhteisten opintojen tarkoituksena on tarjota oppilaalle musiikin perustaidot ja kehittää yhteismusisointiosaamista. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden vahvuudet, lähtökohdat ja kiinnostuksen kohteet. Yksittäinen opintokokonaisuus voi sisältää tavoitteita perusteiden eri tavoitealueilta.

Tavoitteena on tukea oppilaan minän kasvua ja kykyä ymmärtää ympäröivää todellisuutta sekä ohjata vuorovaikutustaitojen kehittämiseen. Opetuksessa on keskeistä taiteen tekemisen ja kokemisen henkilökohtainen kokeminen; halu ja uskallus tulkita taidetta persoonallisesti. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset erot ja tuetaan oppilaan kehittymistä hänen omat lähtökohdansa huomioiden.

Yhteisten opintojen tavoitteet jakautuvat neljään osioon, jotka on määritelty seuraavasti:

1. Soittaminen ja laulaminen, jossa opetuksen tavoitteena on
  - tutustuttaa oppilas valitsemaansa instrumenttiin tai instrumentteihin
  - ohjata oppilasta harjoittelemaan soittamisen, laulamisen ja yhteismusisoinnin perustaitoja
  - ohjata oppilasta musiikin merkitsemistapojen ymmärtämiseen ja lukemiseen
  - ohjata oppilasta omaksumaan hyviä harjoittelutapoja ja harjoittelemaan säännöllisesti.
2. Esittäminen ja ilmaiseminen, jossa opetuksen tavoitteena on
  - tarjota oppilaalle tilaisuuksia esiintymisen harjoitteluun
  - ohjata oppilasta toteuttamaan oma osuutensa osana musiikillista kokonaisuutta
  - ohjata oppilasta musiikilliseen ilmaisuun
  - rohkaista oppilasta tuottamaan omia musiikillisia ideoita ja ratkaisuja.
3. Kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen, jossa opetuksen tavoitteena on
  - ohjata oppilasta kuuntelemaan musisointiaan ja hahmottamaan musiikkia kuulonvaraisesti
  - opastaa oppilasta havainnoimaan myös muiden oppilaiden musisointia
  - kannustaa oppilasta kuuntelemaan musiikkia monipuolisesti.
4. Taiteidenvälinen osaaminen, jossa opetuksen tavoitteena on
  - tarjota oppilaalle tilaisuuksia toiseen taiteenalaan ja sen ilmaisukeinoihin tutustumiseen.

5.2.2 Opintokokonaisuudet, niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt

MUSIIKKITAITO 1

Musiikkitaito 1 - kokonaisuuden laskennallinen laajuus on 100 tuntia ja se sisältää elementtejä monipuolisesti kaikilta yhteisiltä tavoitealueilta. Lisäksi kullakin kokonaisuudella on omat eritellyt tavoitteensa.

- ❖ Opetus sisältää viikoittain oman soittimen tai laulun oppitunnin joko yksityis- tai ryhmäopetuksena. Lisäksi oppilas osallistuu yhteismusisointitaitoja ja musiikin hahmottamista tukeviin opintoihin, joita järjestetään ryhmämuotoisina vuosittain määritellyn kurssitarjonnan

mukaisesti.

❖ Musiikkitalo 1 tavoitteet:

- oppilas oppii tuntemaan oman instrumenttinsa ja huolehtimaan siitä
- oppilas kiinnostuu musiikista ja oppii kuuntelemaan erityylistä musiikkia
- oppilas ymmärtää harjoittelun merkityksen
- oppilas tutustuu erilaisiin musiikin merkitsemistapoihin

❖ Musiikkitalo 1 sisällöt:

- soittoasentoharjoituksia
- musiikin perustaitojen harjoittelua
- esiintymiskäyttäytymisen opettelu sekä kokemuksia esiintymistilanteista
- ulkoa soittamista ja kuulonvaraisen oppimisen harjoittelua
- säännöllisen kotiharjoittelun opettelu

MUSIIKKITALO 2

Musiikkitalo 2- kokonaisuuden laskennallinen laajuus on 100 tuntia ja se sisältää tavoite-elementtejä monipuolisesti kaikilta tavoitealueilta. Kokonaisuuteen osallistuminen edellyttää musiikkitalo 1- kokonaisuuden suorittamista.

- ❖ Opetus sisältää viikoittain oman soittimen tai laulun oppitunnin joko yksityis- tai ryhmäopetuksena. Lisäksi oppilas osallistuu yhteismusisointitaitoja ja musiikin hahmottamista tukeviin opintoihin, joita järjestetään ryhmämuotoisina vuosittain määritellyn kurssitarjonnan mukaisesti.

❖ Musiikkitalo 2 tavoitteet:

- oppilas omaksuu erityylyisiä kappaleita
- oppilas kehittyy instrumentin hallinnassa ja tekniikassa soittoasennon
- oppilas kiinnostuu musiikin kuuntelemisesta
- oppilas saa valmiuksia uusien sävellysten oppimiseen
- oppilas saa valmiuksia ulkoa soittamiseen

❖ Musiikkitalo 2 sisällöt:

- oppilas jatkaa perustaitojen harjoittelemista ja hyvän soittoasennon ylläpitoa myös kotiharjoittelussa
- oppilas tutustuu yhteismusisointiin
- oppilas tutustuu improvisointiin ja säveltämiseen
- oppilas harjoittelee esiintymistä
- oppilas tutustuu muihin taiteenaloihin
- oppilas opettelee musiikin merkitsemistapojen lukemista
- oppilas ja opettaja kiinnittävät huomiota musiikilliseen ilmaisuun

MUSIIKKITAITO 3

Musiikkitaito 3- kokonaisuuden laskennallinen laajuus on 100 tuntia ja se sisältää tavoite-elementtejä monipuolisesti kaikilta tavoitealueilta. Kokonaisuuteen osallistuminen edellyttää musiikkitaito 2- kokonaisuuden suorittamista.

- ❖ Opetus sisältää viikoittain oman soittimen tai laulun oppitunnin joko yksityis- tai ryhmäopetuksena. Lisäksi oppilas osallistuu yhteismusisointitaitoja ja musiikin hahmottamista tukeviin opintoihin, joita järjestetään ryhmämuotoisina vuosittain määritellyn kurssitarjonnan mukaisesti.

- ❖ Musiikkitaito 3 tavoitteet:
  - oppilas oppii harjoittelemaan pitkäjänteisesti ja itsenäisesti
  - oppilas oppii tulkintaa
  - oppilas kehittää musiikin merkitsemistapojen tuntemusta ja käyttämistä
  - oppilas kehittää edelleen valmiuksiaan yhteismusisointiin
  - oppilas kykenee soittamaan ulkoa ja kuulonvaraisesti
  - oppilas saa valmiuksia elinikäiseen musiikin harrastamiseen
  - oppilas osallistuu aktiivisesti oman ohjelmistonsa koostamiseen yhdessä opettajan kanssa

- ❖ Musiikkitaito 3 sisällöt:
  - oppilas saa lisää valmiuksia esiintymiseen
  - oppilas harjoittelee teknisiä ja taiteellisia perustaitoja ja jatkaa niiden syventämistä
  - oppilas jatkaa ja syventää musiikin merkitsemistapojen opettelua
  - oppilas kuuntelee ja havainnoi musiikkia
  - oppilasta ohjataan kuuntelemaan musiikkia monipuolisesti
  - oppilas harjoittelee laajempien kokonaisuuksien soittamista
  - oppilas esiintyy yksin tai erilaisissa kokoonpanoissa

Yhteiset opintokokonaisuudet sisältävät sekä lähiopiskelua että omaa harjoittelua. Opetuksessa käytetään monipuolisia työtapoja. Kaikille yhteisten opintojen jälkeen tai niiden rinnalla oppilas valitsee opetustarjottimesta vapaavalintaisia teemaopintoja.

Oppilas saa vuosittain henkilökohtaista ohjausta opiskeluohjelmansa laatimisessa.

Opintokokonaisuuden suoritus ja suorituksen arviointi:

Yhteisten opintojen opintokokonaisuudet suoritetaan omilla yksilö- ja pienryhmätunneilla sekä erilaisissa opintokokonaisuuteen liittyvissä pajoissa, joita järjestetään teemaviikoilla lukukausittain. Oppilalle kerrotaan opintokokonaisuuden alussa sen sisältö ja tavoite, samoin kuin se miten poissaolot korvataan. Opintokokonaisuuden lopuksi opettaja ja oppilas pohtivat, onko tavoite saavutettu. Opintokokonaisuus on suoritettu, kun tavoite yhdessä todetaan saavutetuksi.

5.3 TEEMAOPINNOT

5.3.1 Teemaopintojen yleiset tavoitteet

Teemaopintojen tarkoituksena on yhteisissä opinnoissa hankittujen taitojen kehittäminen edelleen. Opintojen tavoitteena on, että oppilas saa valmiuksia ilmaista musiikillisia ajatuksiaan ja ideoitaan tuottamalla ääntä ja musiikkia. sekä löytää oman tapansa musiikillisessa ilmaisussa. Opetuksen tavoitteena on, että oppilas oppii käyttämään hankkimiaan soittotaitoja erilaisissa tilanteissa.

Teemaopintojen tavoitteet jakautuvat neljään osioon, jotka on määritelty seuraavasti:

1. Soittaminen ja laulaminen, jossa opetuksen tavoitteena on
  - ohjata oppilasta kehittämään instrumentti- ja yhteismusisointitaitojaan oman kiinnostuksensa mukaisesti
  - tukea oppilaan säännöllistä harjoittelua
  - ohjata oppilasta käyttämään musiikin hahmottamistaitojaan musisointinsa tukena
  - ohjata oppilasta kuulonsuojeluun.
2. Esittäminen ja ilmaiseminen, jossa opetuksen tavoitteena on
  - ohjata oppilasta esiintymään erilaisissa tilanteissa ja kokoonpanoissa
  - ohjata oppilasta elävään musiikilliseen ilmaisuun
  - ohjata oppilasta improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen.
3. Kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen, jossa opetuksen tavoitteena on
  - ohjata oppilasta kuuntelemaan omaa musisointiaan myös osana musiikillista kokonaisuutta
  - tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi ja motivoituneeksi musiikin kuuntelijaksi
  - opastaa oppilasta hahmottamaan ja jäsentämään musiikkia kuulonvaraisesti.
4. Taiteidenvälinen osaaminen, jossa opetuksen tavoitteena on tarjota oppilalle tilaisuuksia luovaan tekemiseen ja taiteidenväliseen työskentelyyn.

5.3.2 Teemaopintojen rakenne ja opintokokonaisuudet

Teemaopintojen laajuus on yhteensä 200 tuntia. Teemaopinnot koostuvat opintokokonaisuuksista, jotka sisältävät kurseja ja työpajoja. Opintokokonaisuuden muodostavien kurssien laajuus on 10-75 tuntia. Oppilas valitsee itselleen parhaiten sopivat teemaopinnot vuosittain määritellyn kurssitarjonnan mukaisesti.

5.3.2.1 Instrumenttiopinnot

Teemaopintojen soitin- tai lauluopinnot sisältävät kaksi 75 tunnin opintokokonaisuutta joko omassa soittimessa tai laulussa. Opetuksen tavoitteena on syventää oppilaan yhteisten opintojen aikana saavuttamaa osaamista pääinstrumentissaan sekä ohjata oppilasta musiikillisesti rikkaaseen ja luovaan ilmaisuun. Jokainen opintokokonaisuus (75 laskennallista tuntia) sisältää lähiopiskelua ja omaa harjoittelua.

OMA INSTRUMENTTINI 1

Oma instrumenttini 1- kokonaisuuden laskennallinen laajuus on 75 tuntia ja se sisältää elementtejä monipuolisesti kaikilta teema opintojen tavoitealueilta. Kokonaisuuteen osallistuminen edellyttää Musiikkitaito 3-kokonaisuuden suorittamista.

- ❖ Opetus sisältää viikoittain oman soittimen tai laulun oppitunnin joko yksityis- tai ryhmäopetuksena.

- ❖ Oma instrumenttini 1 tavoitteet:
  - oppilas oppii kehittämään harjoittelutaitojaan itsenäisesti
  - oppilas oppii tulkintaa
  - oppilas kehittää monipuolisesti soittotekniikkaansa
  - oppilas kykenee soittamaan ulkoa ja kuulonvaraisesti
  - oppilas kykenee hahmottamaan harjoittelemiensa teosten musiikillisia rakenteita ja kokonaisuuksia

- ❖ Oma instrumenttini 1 sisällöt:
  - oppilas tutustuu vaativampaan omalle instrumentilleen sävellettyyn musiikkiin
  - oppilas harjoittelee erityyylisiä kappaleita
  - oppilas opettelee hahmottamaan harjoittelemiensa teosten musiikillisia rakenteita ja kokonaisuuksia
  - oppilas kehittää edelleen harjoittelunsa peruselementtejä: säännöllisyyttä, monipuolisuutta ja itsenäisyyttä
  - oppilas harjoittelee omien sävellysten ja sovitusten tuottamista soittimesta riippuen
  - oppilas harjoittelee yhä laajempien kokonaisuuksien soittamista
  - oppilasta esiintyy yksin tai erilaisissa kokoonpanoissa

OMA INSTRUMENTTINI 2

Oma instrumenttini 2- kokonaisuuden laskennallinen laajuus on 75 tuntia ja se sisältää elementtejä monipuolisesti kaikilta teema opintojen tavoitealueilta. Kokonaisuuteen osallistuminen edellyttää Oma instrumenttini 1-kokonaisuuden suorittamista.

- ❖ Opetus sisältää viikoittain oman soittimen tai laulun oppitunnin joko yksityis- tai ryhmäopetuksena.

- ❖ Oma instrumenttini 2 tavoitteet:
  - oppilas oppii monipuolista musiikillista ajattelukykyä
  - oppilas ymmärtää musiikillisia lainalaisuuksia ja musiikin jäsentämistä
  - oppilas kehittää musiikin tulkintaa omien lähtökohtiensa mukaisesti
  - ohjata oppilasta elävään musiikilliseen ilmaisuun
  - tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi ja motivoituneeksi musiikin kuuntelijaksi
  - tarjota oppilaalle tilaisuuksia luovaan tekemiseen ja taiteidenväliseen työskentelyyn

❖ Oma instrumenttini 2 sisällöt:

- oppilas omaksuu taitoja teosten itsenäiseen harjoittamiseen ja harjoittelee monipuolisesti omalle instrumentilleen sävellettyä materiaalia
- oppilas harjoittelee yhä vaativampia ohjelmistoa ja/tai improvisaatiota oman kiinnostuksensa pohjalta
- oppilas harjoittelee aktiivisesti ja ymmärtää harjoittelun merkityksen
- oppilas kehittää edelleen omien sävellysten ja sovitusten tuottamista soittimesta riippuen
- oppilas harjoittelee yhä laajempien kokonaisuuksien soittamista
- oppilas kuuntelee musiikkia, tutustuu oman aikansa musiikkiin sekä suomalaiseen musiikkikulttuuriin ja seuraa musiikkielämän tapahtumia muun muassa tiedotusvälineiden avulla sekä mahdollisuuksien mukaan elävinä esityksinä
- oppilas saa valmiuksia jatko-opintoihin sekä elinikäiseen musiikin harrastamiseen

5.3.2.2 Yhteismusisointiopinnot

Teemaopintojen yhteismusisointiopinnot sisältävät kolme 50 tunnin opintokokonaisuutta joko omassa soittimessa tai laulussa. Opetuksen tavoitteena on syventää oppilaan yhteisten opintojen aikana saavuttamaa osaamista yhteismusisoinnissa sekä ohjata oppilasta musiikillisesti rikkaaseen ja luovaan ilmaisuun. Jokainen opintokokonaisuus (50 laskennallista tuntia) sisältää lähiopiskelua ja omaa harjoittelua.

Yhteismusisointiopinnoissa oppilaat saavat monimuotoisia tilaisuuksia oppia työskentelemään yksin ja yhdessä toisten kanssa. Heitä ohjataan harjoittelemaan ryhmässä toimimista ja yhteistyötä, omien ideoiden soittamista yhteen toisten kanssa sekä vastuuta niin omasta kuin muidenkin ryhmän jäsenten toiminnasta. Oppilaita kannustetaan miettimään omia vahvuuksiaan sekä toimimaan ryhmässä itseensä luottaen.

YHTYETYÖSKENTELY 1

YHTYETYÖSKENTELY 1 - kokonaisuuden laskennallinen laajuus on 50 tuntia ja se sisältää elementtejä monipuolisesti kaikilta teemaopintojen tavoitealueilta. Kokonaisuuteen osallistuminen edellyttää Musiikkitaito 1 -kokonaisuuden suorittamista.

❖ Opetus sisältää viikoittaisen ryhmäopetustunnin oppilaan opettajan kanssa valitsemassa kokoonpanossa.

❖ Yhtyetyöskentely 1 tavoitteet:

- oppilas kehittyy yhteismusisoinnissa
- oppilas ymmärtää kuulonsuojelun merkityksen
- oppilas oppii toimimaan ryhmän jäsenenä ja kuuntelemaan muiden soittoa
- antaa oppilaalle valmiuksia improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen
- ohjata oppilasta kuuntelemaan omaa musisointiaan myös osana musiikillista kokonaisuutta
- opastaa oppilasta hahmottamaan ja jäsentämään musiikkia kuulonvaraisesti
- tarjota oppilaalle tilaisuuksia luovaan tekemiseen ja esiintymiseen

❖ Yhtyetyöskentely 1 sisällöt:

- oppilas harjoittelee toimimaan ryhmässä
- ohjataan oppilasta musisoimaan osana kokonaisuutta sekä omaksumaan valmiuksia yhteissoinnin kehittämiseen
- oppilas harjoittelee soittamaan yhdessä muiden oppilaiden kanssa
- oppilas esiintyy oppitunneilla ja oppituntien ulkopuolella erilaisissa konserteissa yksin tai yhdessä muiden kanssa
- oppilas saa käyttää luovuuttaan oppitunneilla

YHTYETYÖSKENTELY 2

YHTYETYÖSKENTELY 2- kokonaisuuden laskennallinen laajuus on 50 tuntia ja se sisältää elementtejä monipuolisesti kaikilta teemaopintojen tavoitealueilta. Kokonaisuuteen osallistuminen edellyttää Yhtyetyöskentely 1-kokonaisuuden suorittamista.

- ❖ Opetus sisältää viikoittaisen ryhmäopetustunnin oppilaan opettajan kanssa valitsemassa kokoonpanossa.
- ❖ Yhtyetyöskentely 2 tavoitteet:
  - oppilas kehittyy yhteismusisointitaidoissa
  - tarjota oppilaalle esiintymismahdollisuuksia erilaisissa tilanteissa ja kokoonpanoissa
  - ohjata oppilasta improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen
  - kehittää oppilaan kykyä kuunnella omaa musisointiaan myös osana musiikillista kokonaisuutta
  - opastaa oppilasta hahmottamaan ja jäsentämään musiikkia kuulonvaraisesti
  - tarjota oppilaalle tilaisuuksia luovaan tekemiseen
- ❖ Yhtyetyöskentely 2 sisällöt:
  - oppilas kehittää edelleen valmiuksiaan toimia ryhmässä
  - oppilasta ohjataan musisoimaan osana kokonaisuutta sekä omaksumaan valmiuksia yhteissoinnin kehittämiseen
  - oppilas opettelee musisoimaan suhteessa muihin soittajiin ja laulajiin
  - oppilas harjoittelee ottamaan vastuuta erilaisten yhteismusisointitilanteiden järjestämisestä
  - oppilaalle tarjotaan erilaisia esiintymismahdollisuuksia
  - oppilas tutustuu improvisointiin
  - oppilas harjoittelee hahmottamaan ja jäsentämään musiikkia kuulonvaraisesti

YHTYETYÖSKENTELY 3

YHTYETYÖSKENTELY 3- kokonaisuuden laskennallinen laajuus on 50 tuntia ja se sisältää elementtejä monipuolisesti kaikilta teemaopintojen tavoitealueilta. Kokonaisuuteen osallistuminen edellyttää Yhtyetyöskentely 2-kokonaisuuden suorittamista.

- ❖ Opetus sisältää viikoittaisen ryhmäopetustunnin oppilaan opettajan kanssa valitsemassa kokoonpanossa.
- ❖ Yhtyetyöskentely 3 tavoitteet:

- ohjata oppilasta kehittämään edelleen yhteismusisoinnin taitoja
- ohjata oppilasta kuulonsuojeluun myös muissa ympäristöissä
- kannustaa oppilasta esiintymään erilaisissa tilanteissa ja kokoonpanoissa
- antaa oppilaalle valmiuksia ilmaista musiikillisia ajatuksiaan ja ideoitaan improvisoimalla ja tuottamalla ääntä ja musiikkia
- ohjata oppilasta kuuntelemaan omaa musisointiaan myös osana musiikillista kokonaisuutta
- ohjata oppilasta keskittyneeseen, määrätietoiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä rakentavaan toimintaan yksilönä ja ryhmän jäsenenä
- oppilas ymmärtää stemmaharjoittelun merkityksen yhteismusisoinnissa
- opastaa oppilasta hahmottamaan ja jäsentämään musiikkia kuulonvaraisesti
- tarjota oppilaalle tilaisuuksia luovaan tekemiseen ja taiteidenväliseen työskentelyyn

❖ Yhtyetyöskentely 3 sisällöt:

- oppilas harjoittelee ja kehittää edelleen valmiuksiaan toimia ryhmässä
- oppilas harjoittelee musisoimaan osana kokonaisuutta sekä kehittää edelleen valmiuksiaan yhteissoinnin tuottamisessa
- oppilas ohjataan kiinnittämään huomiota kuulonsuojeluun myös muissa ympäristöissä
- oppilaalle tarjotaan erilaisia esiintymismahdollisuuksia
- oppilas saa esiintymiskokemuksia ja oppii esiintymistaitoja

5.3.2.3 Musiikin tuntemus

Musiikin tuntemuksen opetuksessa korostetaan teoreettisten asioiden oppimista oman tekemisen, soittamisen ja laulamisen kautta. Yleistavoitteena on musiikin perustaitojen kehittäminen sekä tutustuminen musiikkiteknologian mahdollisuuksiin. Opetus vahvistaa soitto- ja laulunharrastusta perehdyttämällä oppilasta musiikin peruskäsitteisiin sekä kehittämällä oppilaan taitoa hahmottaa musiikillinen materiaali kuulon avulla. Yhteissoittoharrastusta halutaan vahvistaa ja tukea. Musiikin tuntemus- kokonaisuuden laskennallinen laajuus on 50 tuntia ja se sisältää elementtejä monipuolisesti kaikilta teemaopintojen tavoitealueilta. Kokonaisuuteen osallistuminen edellyttää Musiikkitalo 2 -kokonaisuuden suorittamista.

- ❖ Opetus sisältää viikoittaisen ryhmäopetustunnin oppilaan opettajan kanssa valitsemassa ryhmässä. Opetus voidaan toteuttaa myös intensiiviopetuksena.
- ❖ Tavoitteina ja keskeisinä sisältöinä on, että oppilas
  - kehittää musiikin merkitsemistapojen tuntemusta
  - oppii yhdistämään tunnilla opittuja taitoja käytännön musisointiin
  - oppii musiikillista ajattelukykyä
  - ymmärtää musiikillisia lainalaisuuksia
  - oppii jäsentämään musiikkia
  - oppii käyttämään teknologiaa oman opiskelunsa tukena
  - ymmärtää musiikin jakamisen ja lataamisen säädökset
  - kykenee hyödyntämään opinnoissaan teknologian tuomia mahdollisuuksia

5.3.2.4 Teematyöpajat

Teematyöpajaopintojen tavoitteena on monipuolista musiikinopetusta ja auttaa oppilasta ymmärtämään taidetta laajemmin. Työpajan laskennallinen laajuus on vaativuudesta riippuen 10-25 tuntia. Työtapana on yhteisen esityksen, projektin tai muun kokonaisuuden harjoittaminen ja esittäminen.

- ❖ Opetusta järjestetään intensiivijaksoina vuosittaisen kurssisuunnitelman mukaan.
- ❖ Tavoitteena ja keskeisinä sisältöinä ovat, että oppilas
  - tutustuu johonkin muuhun taiteenalaan
  - perehtyy jonkin muun taidelajin tiedollisiin ja teknisiin perusteisiin
  - omaksuu keinoja, joilla musiikki ja kyseinen taidelaji voidaan elävästi yhdistää kokonaisuudeksi
  - tutustuu eri musiikkityyleihin ja musiikkiperinteeseen
  - oppii tuntemaan erilaisia soittimia ja soittotapoja
  - tutustuu eri musiikkikulttuureihin musiikkia kuuntelemalla ja musiikkia tekemällä
  - opetus sisältää mukana olevien osa-alueiden taustan ja perustekniikan opetusta sekä taidelajiin kuuluvaa tapa- ja opiskelukulttuuria sekä alan perusterminologiaa
  - opetus voi mahdollisuuksien mukaan vierailuja esimerkiksi taidenäyttelyihin, teatteri- ja tanssiesityksiin

5.4 MUU OPETUS

5.4.1 Varhaisiän musiikkiopinnot

Varhaisiän musiikkikasvatus sisältää musiikkileikkikoulu- ja musiikkivalmennustoiminnan sekä näihin läheisesti liittyvän muun toiminnan. Musiikkileikkikouluopetusta järjestetään ryhmissä, myös perhe- ja soitinryhmät ovat mahdollisia.

Varhaisiän musiikinopetuksen tavoitteena on, että lapsi saa musiikillisia elämyksiä, valmiuksia ja taitoja, jotka muodostavat pohjan hyvälle musiikkisuhteelle ja musiikkiharrastukselle. Lapsi kehittyy kuuntelemaan ja kokemaan musiikkia sekä ilmaisemaan itseään musiikin keinoin. Musiikin elementit – rytmi, muoto, harmonia, melodia, dynamiikka ja sointiväri – muodostavat opetuksen keskeisen sisällön.

Elämysten avulla, leikin keinoin harjaannutetaan lapsen musiikillista muistia ja musiikin kuunteluvalmiuksia sekä tuetaan hänen kognitiivista, emotionaalista, motorista ja sosiaalista kehitystään.

5.4.2 Aikuisten musiikkiopinnot

Aikuisten opetusta suunniteltaessa ja järjestettäessä otetaan huomioon, että aikuiset harrastajat ovat musiikkitaidoissaan ja -tiedoissaan hyvin eri vaiheissa ja heidän kiinnostuksen kohteensa ja harrastusmotivaationsa ovat monenlaisia. Aikuisten oppimisessa korostuu itsenäisyys ja oma-aloitteisuus, ja opetuksessa otetaan huomioon aikuisten kyky itse ohjata omaa oppimistaan ja harjoitteluaan.

Osallistuminen opiskelun suunnitteluun ja arviointiin ovat onnistuneen opiskelun edellytyksiä. Sitoutuminen ja halu oppia ja kehittyä ovat oppimisen vahva tuki, joka voi korvata esimerkiksi iän tuomia fyysisiä rajoituksia. Sosiaalinen vuorovaikutus ja yksilöllisten tarpeiden huomioon ottaminen sekä kannustava ja myönteinen palaute ovat myös aikuisten oppimisessa tärkeitä.

6 OPPIMISEN ARVIOINTI

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppilaan edistymistä opinnoissa. Arviointi on kannustavaa ja rohkaisevaa, mikä lisää oppilaan motivaatiota. Se ohjaa oppilasta myös omien tavoitteiden asettamiseen. Arvioinnin tavoitteena on tukea itsetunnon, itsearvioinnin, vertaisarvioinnin ja oppimaan oppimisen kehittymistä.

Monipuoliseen, jatkuvaan arviointiin sisältyy erilaisia palautteen antamisen tapoja ja ohjausta itsearviointiin, jonka tarkoituksena on ohjata oppilas muodostamaan realistinen kuva itsestään ja asettamaan itselleen toteuttamiskelpoisia tavoitteita sekä kehittämään opiskelutaitojaan. Arviointi on oppimiseen kannustavaa, oikeudenmukaista ja eettisesti kestävää.

Oppilas saa oppitunneilla palautteen työskentelystään. Oppitunneilla harjoitellaan myös itsearviointia aluksi opettajan johdolla, mutta omaan aktiivisuuteen kannustaen. Itsearvioinnin ja muun arvioinnin tukena voidaan hyödyntää teknologiaa. Vanhemmat saavat tietoa arvioinnista oppitunneille osallistuuksaan tai tarvittaessa kirjallisesti.

6.1 Yleisen oppimäärän arvioinnin kohteet

Arviointi opintojen aikana perustuu opetussuunnitelmassa kuvattuihin yhteisten opintojen ja teemaopintojen opintokokonaisuuksien tavoitteisiin.

Arviointi kohdistuu työskentelyyn ja tavoitellun osaamisen karttumiseen. Arviointi ei kohdistu oppilaan arvoihin, persoonaan tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Arviointimenetelmät valitaan siten, että niiden avulla voidaan parhaalla mahdollisella tavalla arvioida tavoitteiden saavuttamista ja että ne soveltuvat käytettyihin opetusmenetelmiin ja tukevat oppimista. Monipuoliseen arviointiin sisältyy erilaisia palautteen antamisen tapoja kuten arviointikeskusteluja, itse- ja vertaisarviointia. Oppilas saa jatkuvaa sanallista palautetta opinnoistaan.

7 OPPIMÄÄRÄN YKSILÖLLISTÄMINEN

Jos oppilas ei kykene opiskelemaan opetussuunnitelman mukaisesti, opetussuunnitelman tavoitteita voidaan mukauttaa vastaamaan oppilaan edellytyksiä tapauskohtaisesti.

Oppilasta pyritään aina ensisijaisesti tukemaan opiskelussaan siten, että hänen on mahdollista saavuttaa yleisen oppimäärän mukaiset tavoitteet. Jos oppilas ei kuitenkaan monipuolisista tukitoimista huolimatta saavuta yleisen oppimäärän mukaisia tavoitteita, oppimäärä yksilöllistetään.

Yksilöllistäminen tarkoittaa sitä, että oppilaalle määritellään oppiaineeseen yksilölliset tavoitteet ja tukitoimenpiteet, jotka kirjataan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. Käytännössä oppimäärän yksilöllistäminen voidaan toteuttaa työskentelyssä antamalla yleisesti lisäaikaa, laatimalla yksilölliset oppimistehtävät sekä antamalla mahdollisuus käyttää avustajaa, teknisiä apuvälineitä ja/tai tulkkipalveluja ja järjestämällä muuta tarvittavaa tukea.

Yksilöllistäminen tehdään niin, että oppilas voi kehittää taitojaan omista lähtökohdistaan. Mahdollisuudesta yksilöllistää oppimäärää annetaan tietoa huoltajille.

8 OSAAMISEN TUNNUSTAMINEN JA OPINTOJEN HYVÄKSILUKEMINEN

Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat aikaisemmin suorittamansa opinnot tai muutoin hankittu osaaminen arvioiduksi ja tunnustetuksi. Osaamisen tunnustaminen tehdään perustuen selvityksiin oppilaan opinnoista tai näyttöihin osaamisesta sekä suhteessa kunkin hyväksiluvettavan opintokokonaisuuden tavoitteisiin ja sisältöihin. Myös oppilaan siirtyessä opiskelemaan oppimäärästä toiseen osaamisen tunnustamisessa ja opintojen hyväksilukemisessa menetellään, kuten edellä on kuvattu.

9 TODISTUKSEN SISÄLTÖ

Oppilas saa yleisen oppimäärän päättötodistuksen suoritettuaan yhteiset opinnot 300 tuntia ja valitsemiaan teemaopintoja 200 tuntia.

Päättötodistus sisältää:

- Koulutuksen järjestäjän nimi
- Oppilaitoksen nimi
- Taiteenala ja oppimäärän laajuus
- Oppilaan nimi ja henkilötunnus
- Opiskeluaika vuosina
- Oppilaan suorittamat yleisen oppimäärän yhteiset opinnot (kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus)
- Oppilaan suorittamat yleisen oppimäärän teemaopinnot (kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus)
- Rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima
- Lainsäädäntö, mihin koulutus perustuu
- Opetusministeriön myöntämän koulutuksen järjestämisluvan päivämäärä tai kunnan päätös opetussuunnitelman hyväksymisestä
- Maininta, että koulutus on toteutettu Opetushallituksen vahvistamien taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden 2017 mukaisesti

10 OPPILAAKSI OTTAMISEN PERIAATTEET

Oppilaat valitaan opiston oppilaiksi ilmoittautumisjärjestyksessä, jos tilaa opetukseen on tarjolla. Pääsykokeita ei järjestetä. Kaikki halukkaat iästä riippumatta voivat hakeutua oppilaaksi.

11 YHTEISTYÖ HUOLTAJIEN JA MUIDEN TAHOJEN KANSSA

11.1 Yhteistyö muiden oppilaitosten sekä toiminta-alueen koulujen ja nuorisotalojen kanssa

Meri-Helsingin musiikkiopisto toteuttaa erilaisia hankkeita läheisessä yhteistyössä muiden taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärää tarjoavien oppilaitosten kanssa.

Lisäksi musiikkiopisto tarjoaa yhteistyökoulujensa oppilaille mahdollisuuden osallistua opiskeluun koulun omilla tiloissa koulupäivän jälkeen. Konserttitoimintaa järjestetään koulujen lisäksi yhteistyössä nuorisotoimen ja kulttuuritalojen kanssa.

11.2 Yhteistyö muiden tahojen kanssa

Opisto järjestää oppilaiden esiintymisiä alueen vanhainkoteihin ja yrityksiin sekä tarjoaa muuta musiikkitoimintaa vanhuksille yhteistyössä SPR:n ja Helsingin kaupungin kanssa.

Musiikkiopisto tekee yhteistyötä kaupunginosayhdistysten kanssa tapahtumien ja konserttien järjestämisessä sekä musiikkialan eri toimijoiden kanssa tuottamalla konsertteja ja tapahtumia.

11.3 Yhteistyö huoltajien ja ympäröivän yhteisön kanssa

Opiston opettajat pitävät yhteyttä oppilaiden huoltajiin. Opistossa julkaistaan tiedotteita, joiden avulla huoltajille tiedotetaan opiston toiminnasta ja oppilaiden huoltajat kutsutaan seuraamaan lastensa esiintymisiä.

Tavoitteemme on osallistaa myös perheet. Opetus tähtää laaja-alaisen paikalliskulttuurin kehittämiseen ja kasvuun ja tätä kautta asukkaiden arjen osallisuuden lisäämiseen ja taustoiltaan erilaisten ihmisten kohtaamiseen. Monikulttuuristen voimavarojen yhteen saattaminen luo pohjaa uusien taiteellisten toimintamallien syntymiselle ja voimaannuttaa asukkaat osallistumaan ja vaikuttamaan asuinympäristönsä arkeen.

12 TOIMINNAN JATKUVA KEHITTÄMINEN

Meri-Helsingin musiikkiopiston tavoitteena on suomalaisen musiikkikasvatustradition ja kulttuuriperinnön vaaliminen sekä uudistaminen muuttuvassa toimintaympäristössä. Erityistä tukea tarvitsevien oppijointien määrän kasvu, maahanmuuttajat ja ikääntyvä väestö luovat haasteita toiminnan kehittämiseksi.

Tästä syystä opetusta tulee kehittää oppilaan näkökulmasta mielekkääseen suuntaan, mikä madaltaa kynnystä osallistumiseen. Opiston kehittämistavoitteena onkin tuoda opetukseen uusia avauksia siitä, miten taideopetus määrittyy teknologian kehityksen sekä lasten ja nuorten näkökulmasta. Nopeasti muuttunut yhteiskunta vaatii taidekentältä reagointia uudenlaisen todellisuuden haasteisiin. Taideoppilaitosten tulee vastata kentän tarpeisiin, sillä kulttuurin tulee olla ennen kaikkea sen kuluttajille merkityksiä tuottavaa toimintaa.

Kehittämisen ytimessä on laajentaa taiteen perusopetusta järjestävien musiikkioppilaitoksen tehtävää ja mahdollistaa perinteisen mallin ulkopuolelle jäävien lasten osallisuus. Opetuksen tavoitteena onkin vastata osaltaan alueellisen eriarvoisuuden poistamiseen pääkaupunkiseudulla ja tuoda musiikin harrastaminen lähemmäs yhä useamman perheen arkea.

MERI-HELSINGIN MUSIIKKIOPISTO

1.4.2019

MUSIIKIN LAAJAN OPPIMÄÄRÄN OPETUSSUUNNITELMA

" Suosittele lapsillesi taiteita, vain se voi tehdä heistä onnellisia

-Ludvig van Beethoven-

Meri-Helsingin musiikkiopisto

MUSIIKIN LAAJAN OPPIMÄÄRÄN OPETUSSUUNNITELMA

1 OPPILAITOKSEN TOIMINTA - AJATUS

Meri-Helsingin musiikkiopisto järjestää musiikin perusopetuksen yleisen oppimäärän ja laajan oppimäärän perustason vaatimusten mukaista musiikinopetusta. Musiikin perusopetus on lapsille ja nuorille tarkoitettua tavoitteellista ja tasolta toiselle etenevää opetusta. Opisto järjestää myös alle kouluikäisille varhaisiän opetusta sekä opetusta aikuisille. Oppilaitoksessa tarjotaan sekä klassisen musiikin että rytmimusiikin opetusta.

Musiikin laajan oppimäärän mukaisen taiteen perusopetuksen tehtävänä on luoda edellytykset hyvän musiikkisuhteen syntymiselle. Tavoitteena on, että oppilas kehittää musiikillista osaamistaan ja saa onnistumisen kokemuksia. Opetus antaa valmiuksia musiikin itsenäiseen harrastamiseen ja oppilaan tavoitteiden mukaiseen musiikkiopintojen jatkamiseen muilla koulutusasteilla. Opetuksen tehtävänä on myös kehittää ja säilyttää kansallista kulttuuria sekä tukea oppilaan kykyä arvostaa eri kulttuureita ja toimia monikulttuurisessa yhteiskunnassa. Meri-Helsingin musiikkiopiston toiminnan keskiössä on se, miten eri kaupunginosien perheiden toimintaympäristön erityispiirteet ja toimintaedellytykset huomioidaan opetusta suunniteltaessa. Taideopetuksella tuetaan niitä ihmisenä yhteisön jäseneksi kasvamisen ulottuvuuksia, jotka muutoin lasten arjessa jäävät vähäiselle huomiolle.

Musiikin opiskelun tarkoituksena on avata oppilaille uusia mahdollisuuksia ymmärtää taidetta ja kulttuuria sekä niiden sisältämiä merkityksiä. Tehtävänä on myös kehittää oppilaiden ajattelemisen taitoja ja luovuutta elämän eri alueilla antamalla opiskelijoille laaja-alaista musiikillista yleissivistystä.

2 OPPILAITOKSEN ARVOT

Opetuksen tavoitteet muodostuvat oppilaiden henkilökohtaisten tavoitteiden pohjalta ja opiskelussa korostuvat musiikin harrastamisen ilo ja oppilaan vapaus toteuttaa itseään oman kokemisen ja tekemisen kautta. Opetuksen tulee edistää luovuutta ja sosiaalisia taitoja.

Ihminen on ainutkertainen ja toimii vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa. Hän vaikuttaa aktiivisesti elämäänsä. Taidekasvatuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan aisti- ja tunneherkkyttä ja tukea opiskelu- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Opetuksen lähtökohtana on yhdenvertaisuus ja tasa-arvo. Tavoitteena on myös kehittää eri kulttuurien ymmärtämistä ja tulkitsemistä. Tavoitteena on tukea oppilaan minän kasvua ja kykyä ymmärtää ympäröivää todellisuutta sekä ohjata

vuorovaikutustaitojen kehittämiseen. Opetuksessa on keskeistä taiteen tekemisen ja kokemisen henkilökohtainen kokeminen; halu ja uskallus tulkita taidetta persoonallisesti. Opetuksessa tulee ottaa huomioon yksilölliset erot ja tukea oppilaan kehittymistä oppilaan omista lähtökohdista.

Oppilasta ohjataan keskittyneeseen, määrätietoiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä rakentavaan toimintaan yksilönä ja ryhmän jäsenenä. Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilaat eettisesti kestävän tulevaisuuden polulle.

3 OPPIMISKÄSITYS

Oppiminen on yksilöllinen ja samalla yhteisöllinen taitojen ja tietojen rakennusprosessi, jonka kautta syntyy kulttuurinen osallisuus. Taiteen oppiminen on pitkäjänteinen ja kokonaisvaltainen prosessi, jossa oppilas ohjataan ymmärtämään sen kaikkia osa-alueita. Opiskelu on tavoitteellista, ja erilaisissa tilanteissa työskennellään opettajan ohjauksessa, vuorovaikutuksessa opettajan ja ryhmän kanssa sekä itsenäisesti.

Opettajalla on keskeinen merkitys sekä oppilaan opiskelutaitojen että opiskeluympäristön kehittämisessä sellaiseksi, että erilaisten oppilaiden edistyminen on mahdollista. Oppilaalla on aktiivinen rooli opiskelussa ja oppimisessa. Kannustavan palautteen kautta oppilas vahvistaa käsitystä itsestään oppijana ja tiedostaa oman oppimisprosessinsa. Harjoittelemaan oppimisen ja harjoitteluprosessin työstäminen ovat taitojen kehittymisen kannalta merkityksellisiä ja niihin paneudutaan opetuksessa erityisesti.

Opetuksessa otetaan huomioon oppilaan aiemmat kokemukset ja hänen elämänsä maailmansa. Oppimisessa lähtökohdana on tutkiva oppiminen ja toiminnallinen lähestymistapa opittaviin asioihin. Työtapojen tulee ohjata oppilasta arvostamaan kaikkien ryhmän jäsenten työskentelyä ja työn tuloksia.

Kokemusten ja vuorovaikutuksen kautta luodaan avoin, rohkaiseva ja myönteinen ilmapiiri. Kannustamme oppilasta aktiivisuuteen, itsenäiseen ajatteluun ja luovuuteen. Oppilas ja opettaja keskustelevat opintojen sisällöstä asettaen yhdessä oppilaalle tavoitteet. Opetuksen tarjoaja kannustaa oppilasta asettamaan omia tavoitteita ja työskentelemään itsenäisesti ja toisten kanssa. Oppilasta tuetaan löytämään sopivia työtapoja sekä kehittämään taitoja tavoitteelliseen ja pitkäjänteiseen opiskeluun.

4 OPPIMISYMPÄRISTÖ JA TYÖTAVAT

Musiikkiopisto huolehtii siitä, että opiskeluympäristö tukee oppilaan kasvua ja oppimista sekä antaa hänelle onnistumisen kokemuksia. Opiskeluympäristö on ilmapiiriltään avoin, myönteinen ja oppilasta rohkaiseva. Musiikkiopisto vastaa siitä, että tilat, työvälineet ja materiaalit mahdollistavat opiskellun opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti sekä huolehtii siitä, että opiskeluympäristö on fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallinen.

Oppimisympäristöinä toimivat myös oppilaitosten omien tilojen lisäksi myös yhteistyötahojen eli etenkin koulujen tilat. Lasten ja nuorten omaan toimintaympäristöön tuotu opetus tarjoaa mahdollisuuksia hyödyntää koulujen tiloja ja välineistöä ja siten integroida arjen osallisuutta omassa yhteisössä.

Meri-Helsingin musiikkiopisto

Opiskeluympäristössä otetaan huomioon, että taiteellinen työskentely on pitkäjänteistä ja taitojen oppiminen tapahtuu vähitellen ja vaatii aikaa. Oppiminen perustuu tekemällä oppimiseen, suunnitelmallisuuteen sekä kykyyn arvioida omaa oppimista. Oppilasta ohjataan oppimisen oppimiseen sekä itsenäiseen työskentelyyn ja sen arviointiin.

Työtavat valitaan musiikin laajan oppimäärän tavoitteet sekä oppilaiden tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet huomioiden. Valittujen työtapojen tulee olla tarkoituksenmukaisia ja niiden tulee mahdollistaa niin itsenäinen kuin yhdessä tapahtuva oppiminen. Opetuksen keskiössä ovat yhteismuusointi ja yhdessä tekemisen ajatus. Opetuksessa hyödynnetään uutta teknologiaa tarkoituksenmukaisesti oppilaan omat valmiudet, edellytykset ja tarpeet huomioiden.

Oppilaitoksen työtavat ovat monipuolisia ja antavat oppilaalle mahdollisuuden osoittaa osaamistaan eri tavoin. Vuorovaikutuksessa oppilaan kanssa valittuina ne mahdollistavat tietojen ja taitojen hankkimisen, käsittelyn, analysoimisen, esittämisen, soveltamisen, yhdistelemisen, arvioinnin ja luomisen. Asianmukaiset tilat, työvälineet ja materiaalit sekä tieto- ja viestintäteknologian tarkoituksenmukainen käyttö antavat mahdollisuuden musiikin opiskeluun opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Yhteistyöhankkeet muiden oppilaitosten kanssa tuovat sosiaalisen ja yhteiskunnallisen näkökulman osaksi opintoja.

5 OPPILAITOKSEN TOIMINTAKULTTUURI

Taiteen perusopetuksen toimintakulttuuri muodostuu tavoitteiden ja sisältöjen luomalle perustalle. Oppilaitos muodostaa oman kulttuurinsa näiden tulkinnasta, vakiintuneista käytännöistä ja toimintatavoistaan.

Toimintakulttuuria arvioidaan ja kehitetään siten, että se tukee taiteen perusopetuksen musiikin oppimäärien tavoitteiden toteutumista. Kehittämisessä huomioidaan, että toimintakulttuuriin vaikuttavista tekijöistä vain osa on jo tiedostettuja, osa tiedostamattomia ja joskus myös suunnittelemattomia.

Toimintakulttuuri vaikuttaa sen piirissä oleviin riippumatta siitä, tunnustetaanko sen merkitys ja vaikutukset vai ei. Opettajien on tärkeä tiedostaa, että heidän tapansa toimia ja olla vuorovaikutuksessa välittyy mallina oppilaille.

Toimintakulttuurin kehittäminen edellyttää toimintatapojen ja pedagogiikan johtamista, henkilöstön ja oppilaiden osallisuuden turvaamista ja sitoutuneisuutta yhteisiin toimintatapoihin. Toimintakulttuuria kehitetään muun muassa kokeilemalla monipuolisia työtapoja, uusia ratkaisuja oppimisympäristöihin sekä kehittämällä ammatillista osaamista yhteistyöverkostoissa.

Meri-Helsingin musiikkiopiston toimintakulttuuri on oppilaslähtöistä, osallistavaa, yhteisöllistä ja tulevaisuuteen suuntautuvaa. Opiston toimintaa kehitetään pitkäjänteisesti koulun henkilökunnan, eri yhteistyöverkostojen sekä oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa.

Oppilaan yksilölliset valmiudet, sekä eri toimipisteiden väliset toimintaympäristöjen erot huomioidaan opetuksen suunnittelussa. Opetukseen luodaan joustava opintopolku, jossa oppilaan toiveet ja kiinnostuksen kohteet huomioidaan. Näin voidaan edistää lasten ja nuorten luovuutta sekä tehdä opetuksen tavoitteet ja sisällöt näkyviksi ja lisätä oppilaan omaa osallisuutta ja vastuuta omista opinnoistaan.

Järjestelmällinen itsearviointi ja jatkuva kehittäminen ovat tärkeä osa oppilaitoksen toimintaa. Näin toimintakulttuuri tulee näkyväksi kaikessa toiminnassa ja vaikuttaa oppilaan kokemukseen osallisuudesta ja opetuksen laadusta.

Meri-Helsingin musiikkiopisto tähtää toimintakulttuurissaan sellaisiin ratkaisuihin, jotka tukevat oppilaiden hyvinvointia, jaksamista ja osallisuutta, rohkaisevat resurssien joustavaan ja tehokkaaseen käyttöön sekä monipuolistavat vuorovaikusta oppilaitoksen sisällä ja suhteessa ympäröivään yhteiskuntaan.

Tasa-arvo ja laaja yhdenvertaisuusperiaate ohjaavat musiikkiopiston toimintakulttuuria. Opetus edistää osaltaan taloudellista, sosiaalista, alueellista ja sukupuolten tasa-arvoa. Se ohjaa niiden puolustamiseen ja ihmisarvon loukkaamattomuuteen rakentaen näin hyvinvointia sekä edellytyksiä aidolle vuorovaikutukselle ja yhteisöllisyydelle. Eri toimipisteiden oppilaat tulevat kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina riippumatta mistään henkilöön liittyvästä tekijästä. Samanarvoisuus ei kuitenkaan merkitse samanlaisuutta. Yhdenvertainen kohtelu on nimenomaan osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille samalla yksilöllisten tarpeiden huomioiden. Musiikkiopiston tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat päivitetään vuosittain vastaamaan käytännön opetustyön todellisuutta.

Pyrimme luomaan toimintakulttuuria, joka edistää oppimista, osallisuutta, hyvinvointia ja kestäväää elämäntapaa. Tähän pääsemiseksi tarvitaan yhteistyötä huoltajien ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa sekä oppilaiden aitoa mukanaoloa yhteisön kehittämisessä.

6 OPETUKSEN RAKENNE JA LAAJUUS

Laajan oppimäärän opinnot muodostuvat perusopinnoista ja syventävistä opinnoista.

Laajan oppimäärän laskennallinen laajuus on 1300 tuntia, josta perusopintojen laskennallinen laajuus on 800 tuntia ja syventävien opintojen 500 tuntia. Laskennallisen laajuuden tunti on 45 minuuttia. Laskennallinen laajuus tarkoittaa sitä, että opintokokonaisuus on suoritettu, kun siinä vaadittavat tiedot ja taidot on osoitettu opintokokonaisuuden kuvauksessa mainitulla tavalla.

Taiteen perusopetusta voidaan järjestää myös aikuisille. Perusopintojen tarkoituksena on musiikille keskeisten taitojen tavoitteellinen harjoittelu ja pitkäjänteinen kehittäminen. Syventävien opintojen tarkoituksena on opintomahdollisuuksien laajentaminen tai painottaminen. Syventäviin opintoihin sisältyy päättötyö. Sekä perusopintoihin että syventäviin opintoihin voi sisältyä keskenään vaihtoehtoisia opintokokonaisuuksia.

Perusopinnot koostuvat instrumentti- tai yhteismusisointiopinnoista sekä tukiaineista ja valinnaisista aineista, joiden laskennallinen laajuus vaihtelee.

Pääaineena voi olla jokin instrumentti, laulu, sävellys tai yhteissoitto. Syventävät opinnot ovat kokonaisuus, jossa opiskeltavat aineet opiskelija valitsee yhdessä opettajansa kanssa. Syventäviin opintoihin sisältyy päättötyö, joka oppilaan kiinnostuksen kohteista riippuen voidaan toteuttaa konserttimuotoisena solistisesti tai yhteismusisointina, muiden kuin instrumenttioppilaiden kanssa päättötyö voi koostua sävellyksistä tai sovituksista tai olla jotain muuta oppilaan musiikillisiin kiinnostuksen kohteisiin liittyvää.

7 LAAJAN OPPIMÄÄRÄN YLEISET TAVOITTEET

Laajan oppimäärän opetuksen tehtävänä on tarjota oppilaille mahdollisuuksia opiskella musiikkia pitkäjänteisesti, päämäärätietoisesti ja omien kiinnostuksen kohteiden suuntaisesti. Sen päämääränä on luoda perustaa yksilön emotionaaliselle, esteettiselle ja eettiselle kasvulle sekä antaa valmiudet musiikin harrastamiseen koko eliniäksi. Opetuksen tehtävänä on opettaa oppilaalle musiikilliset valmiudet, joiden pohjalta hän voi hakeutua ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen.

Opetus perustuu moniarvoiselle ja uudistuvalla kulttuuriperinnölle sekä kestävän kehityksen tukemiselle. Opetuksen tehtävänä kehittää oppilaan kykyä arvostaa eri kulttuureita ja toimia monikulttuurisessa yhteiskunnassa sekä vahvistaa näin kulttuurisen lukutaidon kehittymistä. Monikulttuurisuus ja osallisuus ovat opetuksen keskeisiä elementtejä, sillä yhdessä tekeminen rakentaa yhteistä identiteettiä ja vahvistaa näin yhteisöllisyyttä. Taide- ja kulttuurikasvatuksella voidaan tukea niitä ihmisenä yhteisön jäseneksi kasvamisen ulottuvuuksia, jotka muutoin lasten maailmassa jäävät vähäiselle huomiolle. Kannustaminen oman äänen, ilmaisun ja tulkinnan löytämiseen luo mahdollisuuksia luovan ajattelun kehittymiselle. Oppilaalle opetukseen osallistuminen merkitsee itseilmaisun kanavien löytymistä, kuulluksi tuleminen mahdollisuuksia ja onnistumisen elämyksiä.

Taiteen perusopetus luo edellytyksiä taiteen ja taidekasvatuksen kehittämiseksi Suomessa. Taiteen perusopetuksen tehtävää toteutetaan yhteistyössä muiden taidekasvatusta antavien oppilaitosten ja tahojen kanssa paikallisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti.

8 OPPIMÄÄRÄN YKSILÖLLISTÄMINEN

Jos oppilas ei kykene opiskelemaan opetussuunnitelman mukaisesti, opetussuunnitelman tavoitteita voidaan mukauttaa vastaamaan oppilaan edellytyksiä tapauskohtaisesti. Oppilasta pyritään aina ensisijaisesti tukemaan opiskelussaan siten, että hänen on mahdollista saavuttaa oppimäärän mukaiset tavoitteet. Jos oppilas ei kuitenkaan monipuolisista tukitoimista huolimatta saavuta oppimäärän mukaisia tavoitteita, oppimäärä yksilöllistetään.

Yksilöllistäminen tarkoittaa sitä, että oppilaalle määritellään oppiaineeseen yksilölliset tavoitteet ja tukitoimenpiteet, jotka kirjataan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. Käytännössä oppimäärän yksilöllistäminen voidaan toteuttaa työskentelyssä antamalla yleisesti lisää aikaa, laatimalla yksilölliset oppimistehtävät sekä antamalla mahdollisuus käyttää avustajaa, teknisiä apuvälineitä ja/tai tulkkipalveluja ja järjestämällä muuta tarvittavaa tukea.

Yksilöllistäminen tehdään niin, että oppilas voi kehittää taitojaan omista lähtökohdistaan. Mahdollisuudesta yksilöllistää oppimäärää annetaan tietoa huoltajille.

9 OPPIMISEN ARVIOINTI

9.1 Arvioinnin tehtävä ja sen kohteet

Oppimisen arvioinnin tehtävänä on tukea oppilaan musiikkiopintojen edistymistä. Lähtökohtaisesti positiivinen ja kannustava palaute on luonteva osa musiikin oppimisprosessia. Arvioinnin tehtävänä on tukea oppilaan edistymistä opinnoissa. Arviointi on kannustavaa ja rohkaisevaa, mikä lisää oppilaan motivaatiota. Se ohjaa oppilasta myös omien tavoitteiden asettamiseen.

Arvioinnin tavoitteena on tukea itsetunnon, itsearvioinnin, vertaisarvioinnin ja oppimaan oppimisen kehittymistä. Monipuoliseen, jatkuvaan arviointiin sisältyy erilaisia palautteen antamisen tapoja ja ohjausta itsearviointiin, jonka tarkoituksena on ohjata oppilas muodostamaan realistinen kuva itsestään ja asettamaan itselleen toteuttamiskelpoisia tavoitteita sekä kehittämään opiskelutaitojaan. Arviointi on oppimiseen kannustavaa, oikeudenmukaista ja eettisesti kestävää. Oppilas saa oppitunneilla palautteen työskentelystään. Oppitunneilla harjoitellaan myös itsearviointia aluksi opettajan johdolla, mutta omaan aktiivisuuteen kannustaen. Itsearvioinnin ja muun arvioinnin tukena voidaan hyödyntää teknologiaa. Vanhemmat saavat tietoa arvioinnista oppitunneille osallistuessaan tai tarvittaessa kirjallisesti.

Arviointia tehtäessä huolehditaan, että se kohdistuu ainoastaan työskentelyyn ja tavoitellun osaamisen karttumiseen, ei oppilaan persoonaan tai ominaisuuksiin. Monipuoliseen jatkuvaan arviointiin sisältyy erilaisia palautteen antamisen tapoja sekä ohjausta itsearviointiin ja vertaisarviointiin.

Musiikin laajan oppimäärän arvioinnin kohteita ovat

- esittäminen ja ilmaiseminen
- oppimaan oppiminen ja harjoittelu
- kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen
- säveltäminen ja improvisointi.

Perusopinnoissa oppimisen arviointi painottuu jatkuvan palautteen antamiseen siten, että se edistää asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Oppilaan itsearviointitaitojen vahvistaminen tukee tätä tehtävää.

Syventävissä opinnoissa arvioinnilla tuetaan oppilaan taitojen syvenemistä opintojen painottumisen ja lopputyön mukaisesti. Syventävien opintojen aikana ja lopputyön toteutuksessa hyödynnetään itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin tarjoamia mahdollisuuksia. Lopputyön arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan lopputyölleen asettamat tavoitteet.

9.2 Arviointi opintojen aikana

Oppilaan oppimista ohjataan ja arvioidaan monipuolisesti koko opintopolun ajan. Palaute on vuorovaikutteista ja edistää oppilaiden osallisuutta, sillä oppilasta ohjataan oman oppimisen pohdintaan itsearviointitaitoja kehittämällä. Oppilaita rohkaistaan havainnoimaan omaa ja yhteistä työskentelyä sekä antamaan rakentavaa palautetta. Arviointi ei kohdistu opiskelijoiden arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Arvioinnissa painotetaan oppilaan oppimisen vahvuuksia suhteessa opinnoille asetettuihin tavoitteisiin.

10.3 Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat aikaisemmin suorittamansa opinnot tai muutoin hankittu osaaminen arvioiduksi ja tunnustetuksi. Osaamisen tunnustaminen tehdään perustuen selvityksiin oppilaan opinnoista tai näyttöihin osaamisesta sekä suhteessa kunkin hyväksiluetettavan opintokokonaisuuden tavoitteisiin ja sisältöihin. Myös oppilaan siirtyessä opiskelemaan oppimäärästä toiseen osaamisen tunnustamisessa ja opintojen hyväksilukemisessa menetellään, kuten edellä on kuvattu.

10.4 Oppimäärän arviointi

Laajan oppimäärän arvioinnin lähtökohtana ovat oppilaan suorittamat perus- ja syventävät opinnot. Sanallinen arviointi kuvaa edistymistä ja kertoo, kuinka oppilas on saavuttanut taiteenalan oppimäärän syventävien opintojen tavoitteet. Oppilaalle kirjoitetaan laajan oppimäärän perusopintojen todistus hänen suoritettuaan perusopintokokonaisuuden oppimäärän, sekä laajan oppimäärän päättötodistus hänen suoritettuaan syventävien opintojen oppimäärän ja päättötyön.

Todistuksen merkitään sanallinen arvio, joka kuvaa oppilaan edistymistä ja hänen saavuttamaansa osaamista suhteutettuna syventävien opintojen tavoitteisiin. Sanallinen arviointi on rakentavaa ja oppilaan osaamisen vahvuuksiin painottuvaa. Musiikin laajan oppimäärän perusopintojen oppimäärän suoritettuaan oppilaalle annetaan todistus suoritetuista perusopinnoista. Todistukseen kirjataan sanallinen arvio, jonka antaa pääaineen arviointilautakunta. Sanallinen arvio on rakentavaa ja oppilaan osaamisen vahvuuksiin painottuvaa.

10.5 Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

10.5.1 Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän perusopintojen todistus

Oppilaalle annetaan taiteenalan taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän perusopintojen todistus sen jälkeen, kun hän on suorittanut laajaan oppimäärään sisältyvät perusopinnot.

Seuraavat asiat sisältyvät taiteen perusopetuksen Laajan oppimäärän perusopintojen todistukseen:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän ja oppilaitoksen nimi
- taiteenala ja opinnot, joista päättötodistus annetaan
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- opiskeluaika vuosina
- oppilaan suorittamat laajan oppimäärän perusopinnot
- kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus
- sanallinen arvio oppilaan suorittamista taiteenalan laajan oppimäärän perusopinnoista
- oppilaan suorittamat yleisen oppimäärän teemaopinnot
- kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus
- rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima
- lainsäädäntö, johon koulutus perustuu
- kunnan päätöspäivämäärä opetussuunnitelman hyväksymisestä maininta, että koulutus on toteutettu Opetushallituksen vahvistamien taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden 2017 mukaisesti.

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän perusopinnot todistus voi sisältää liitteitä.

10.5.2. Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän päättötodistus

Oppilaalle annetaan taiteenalan taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän päättötodistus sen jälkeen, kun hän on suorittanut laajaan oppimäärään sisältyvät perusopinnot ja syventävät opinnot.

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän päättötodistus sisältää seuraavat asiat:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän ja oppilaitoksen nimi
- taiteenala ja opinnot, joista päättötodistus annetaan
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- opiskeluaika vuosina
- oppilaan suorittamat laajan oppimäärän perusopinnot
- kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus
- oppilaan suorittamat laajan oppimäärän syventävät opinnot
- kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus
- syventäviin opintoihin sisältyvän laajan oppimäärän päättötyön aihe
- sanallinen arvio oppilaan suorittamasta taiteenalan laajasta oppimäärästä
- rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima
- lainsäädäntö, johon koulutus perustuu
- kunnan päätöspäivämäärä opetussuunnitelman hyväksymisestä
- maininta, että koulutus on toteutettu Opetushallituksen vahvistamien taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden 2017 mukaisesti.

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän päättötodistus voi sisältää liitteitä.

10.5.3. Osallistumistodistus oppilaan suorittamista taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opinnoista

Oppilaalle annetaan pyydettäessä osallistumistodistus suorittamistaan taiteenalan laajan oppimäärän opinnoista, jos opinnot keskeytyvät tai oppilas tarvitsee niitä muusta syystä. Osallistumistodistus voi sisältää liitteitä.

11 OPPILAAXI OTTAMISEN PERIAATTEET

Meri-Helsingin musiikkiopistossa ei ole pääsykokeita. Oppilaat hyväksytään ilmoittautumisjärjestyksessä.

Musiikkiopistossa annetaan opetusta sekä taiteen perusopetuksen yleisen että laajan oppimäärän mukaan. Tämä mahdollistaa juuri kullekin oppilaalle sopivat tavoitteet ja haasteet omien mahdollisuuksiensa mukaan. Oppimäärän vaihtaminen talon sisällä on näin tehty joustavaksi motivaation tai elämäntilanteen huomioimiseksi.

11 YHTEISTYÖ HUOLTAJIEN JA MUIDEN TOIMIJOIDEN KANSSA

12.1 Yhteistyö muiden oppilaitosten sekä toiminta-alueen koulujen ja nuorisotalojen kanssa

Meri-Helsingin musiikkiopisto toteuttaa erilaisia hankkeita läheisessä yhteistyössä muiden taiteen perusopetusta tarjoavien oppilaitosten kanssa.

Lisäksi musiikkiopisto tarjoaa yhteistyökoulujensa oppilaille mahdollisuuden osallistua opiskeluun koulun omissa tiloissa koulupäivän jälkeen. Konserttitoimintaa järjestetään koulujen lisäksi yhteistyössä nuorisotoimen ja kulttuuritalojen kanssa.

12.2 Yhteistyö muiden tahojen kanssa

Opisto järjestää oppilaiden esiintymisiä alueen vanhainkoteihin ja yrityksiin sekä tarjoaa muuta musiikkitoimintaa vanhuksille yhteistyössä SPR:n ja Helsingin kaupungin kanssa.

Musiikkiopisto tekee yhteistyötä kaupunginosayhdistysten kanssa tapahtumien ja konserttien järjestämisessä sekä musiikkialan eri toimijoiden kanssa tuottamalla konsertteja ja tapahtumia.

12.3 Yhteistyö huoltajien ja ympäröivän yhteisön kanssa

Opiston opettajat pitävät yhteyttä oppilaiden huoltajiin. Opistossa julkaistaan tiedotteita, joiden avulla huoltajille tiedotetaan opiston toiminnasta ja oppilaiden huoltajat kutsutaan seuraamaan lastensa esiintymisiä.

Tavoitteemme on osallistaa myös perheet. Opetus tähtää laaja-alaisen paikalliskulttuurin kehittämiseen ja kasvuun ja tätä kautta asukkaiden arjen osallisuuden lisäämiseen ja taustoiltaan erilaisten ihmisten kohtaamiseen. Monikulttuuristen voimavarojen yhteen saattaminen luo pohjaa uusien taiteellisten toimintamallien syntymiselle ja voimaannuttaa asukkaat osallistumaan ja vaikuttamaan asuinympäristönsä arkeen.

13 TOIMINNAN JATKUVA KEHITTÄMINEN

Meri-Helsingin musiikkiopiston tavoitteena on suomalaisen musiikkikasvatustradition ja kulttuuriperinnön vaaliminen sekä uudistaminen muuttuvassa toimintaympäristössä. Erityistä tukea tarvitsevien oppijoiden määrän kasvu, maahanmuuttajat ja ikääntyvä väestö luovat haasteita toiminnan kehittämiselle.

Tästä syystä opetusta tulee kehittää oppilaan näkökulmasta mielekkääseen suuntaan, mikä madaltaa kynnystä osallistumiseen. Opiston kehittämistavoitteena onkin tuoda opetukseen uusia avauksia siitä,

miten taideopetus määrittyy teknologian kehityksen sekä lasten ja nuorten näkökulmasta. Nopeasti muuttunut yhteiskunta vaatii taidekentältä reagointia uudenlaisen todellisuuden haasteisiin. Taideoppilaitosten tulee vastata kentän tarpeisiin, sillä kulttuurin tulee olla ennen kaikkea sen kuluttajille merkityksiä tuottavaa toimintaa.

Kehittämisen ytimessä on laajentaa taiteen perusopetusta järjestävien musiikkioppilaitoksen tehtävää ja mahdollistaa perinteisen mallin ulkopuolelle jäävien lasten osallisuus. Opetuksen tavoitteena onkin vastata osaltaan alueellisen eriarvoisuuden poistamiseen pääkaupunkiseudulla ja tuoda musiikin harrastaminen lähemmäs yhä useamman perheen arkea.

13 MERI-HELSINGIN MUSIIKKIOPISTON TOIMINNALLINEN YHDENVERTAISUUS- JA TASA-ARVOSUUNNITELMA

Musiikkiopiston tavoitteena on tasa-arvoinen yhteisö, jossa kaikilla oppilailla on yhtäläiset mahdollisuudet, oikeudet ja velvollisuudet. Tavoitteiden tulee olla helposti ymmärrettäviä, mitattavia, toteutettavia ja seurattavia. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman laatimiseen ovat osallistuneet rehtori, työsuojeluvaltuutettu sekä oppilaiden edustajia.

Suunnitelma perustuu tasa-arvolakiin (609/1986) (1329/2014) ja yhdenvertaisuuslakiin (1325/2014). Suunnitelma laaditaan kolmeksi vuodeksi, mutta sen toteutumista tarkkaillaan jatkuvasti. Suunnitelmasta tiedotetaan kaikille oppilaille ja heidän huoltajilleen. Suunnitelma hyväksyttiin Meri-Helsingin musiikkiopiston hallituksen kokouksessa 23.4.2018

14 MUSIIKKI

Musiikin laajan oppimäärän mukaisen taiteen perusopetuksen tehtävänä on luoda edellytykset hyvän musiikkisuhteen syntymiselle. Tavoitteena on, että oppilas kehittää musiikillista osaamistaan ja iloitsee oppimisestaan. Opintojen tarkoituksena on siis tarjota oppilaalle musiikin perustaidot ja kehittää yhteismusisointiosaamista. Opetus antaa valmiuksia musiikin itsenäiseen harrastamiseen ja oppilaan tavoitteiden mukaiseen musiikkiopintojen jatkamiseen muilla koulutusasteilla.

Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden vahvuudet, lähtökohdat ja kiinnostuksen kohteet. Tavoitteena on tukea oppilaan minän kasvua ja kykyä ymmärtää ympäröivää todellisuutta sekä ohjata vuorovaikutustaitojen kehittämiseen. Opetuksessa on keskeistä taiteen tekemisen ja kokemisen henkilökohtainen kokeminen; halu ja uskallus tulkita taidetta persoonallisesti. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset erot ja tuetaan oppilaan kehittymistä hänen omat lähtökohtansa huomioiden.

Opintojen edetessä oppilas oppii tunnistamaan musiikilliset vahvuutensa ja löytää omat tapansa ilmaista itseään musisoiden. Opetus tukee oppilaan myönteisen minäkuvan, terveen itsetunnon ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Oppilasta ohjataan tekemisen ja osallisuuden kautta ymmärtämään musiikin merkityksiä kulttuurin kokonaisuuteen kuuluvina ilmiöinä. Näin oma musiikkiharrastus voi asettua osaksi elävää ja toimivaa musiikkikulttuuria sekä koko taiteiden kenttää.

14.1 Varhaisiän musiikkikasvatus

Varhaisiän musiikkikasvatus sisältää musiikkileikkikoulu- ja musiikkivalmennustoiminnan sekä näihin läheisesti liittyvän muun toiminnan. Musiikkileikkikouluopetusta järjestetään ryhmissä, myös perhe- ja soitinryhmät ovat mahdollisia.

Varhaisiän musiikinopetuksen tavoitteena on, että lapsi saa musiikillisia elämyksiä, valmiuksia ja taitoja, jotka muodostavat pohjan hyvälle musiikkisuhteelle ja musiikkiharrastukselle. Lapsi kehittyy kuuntelemaan ja kokemaan musiikkia sekä ilmaisemaan itseään musiikin keinoin. Musiikin elementit – rytmi, muoto, harmonia, melodia, dynamiikka ja sointiväri – muodostavat opetuksen keskeisen sisällön. Elämysten avulla, leikin keinoin harjaannutetaan lapsen musiikillista muistia ja musiikin kuunteluvalmiuksia sekä tuetaan hänen kognitiivista, emotionaalista, motorista ja sosiaalista kehitystään.

14.2 Musiikin perusopinnot

Perusopintojen tarkoituksena on innostaa oppilas musiikin tavoitteelliseen opiskeluun ja musiikillisten taitojen pitkäjänteiseen kehittämiseen. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden vahvuudet, lähtökohdat ja kiinnostuksen kohteet. Yksittäinen opintokokonaisuus voi sisältää tavoitteita perusteiden eri tavoitealueilta. Perusopintoihin voi sisältyä vaihtoehtoisia opintokokonaisuuksia.

Tarjoamalla tilaisuuksia monipuoliseen musiikilliseen toimintaan musiikin perusopinnot kehittävät oppilaan musiikillista ja luovaa ajattelua. Tavoitteena on tukea oppilaan minän kasvua ja kykyä ymmärtää ympäröivää todellisuutta sekä ohjata vuorovaikutustaitojen kehittämiseen. Opetuksessa on keskeistä taiteen tekemisen ja kokemisen henkilökohtainen kokeminen; halu ja uskallus tulkita taidetta persoonallisesti. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset erot ja tuetaan oppilaan kehittymistä hänen omat lähtökohdansa huomioiden.

Perusopintojen tavoitteet jakautuvat neljään osioon, jotka on määritelty seuraavasti:

1. Oppimaan oppiminen ja harjoittelu, jossa opetuksen tavoitteena on
  - ohjata oppilasta oppimaan instrumentti- ja yhteismusisointitaitoja päämääränään soittimen itsenäinen hallinta ja omaehtoinen ilmaisu
  - ohjata oppilasta säännölliseen harjoitteluun ja oppimisensa arviointiin
  - ohjata oppilasta musisoimaan korvakuulolta sekä lukemaan ja tulkitsemaan musiikin lajille ominaisia musiikin merkitsemistapoja
  - kannustaa oppilasta soveltamaan musiikin hahmotustaitojaan musisoinnissa
  - tarjota oppilaalle tilaisuuksia tutustua musiikkitekologiaan työvälineenä
  - ohjata oppilasta käyttämään ergonomisesti oikeita soittotapoja ja mielekkäitä harjoittelumenetelmiä
  - ohjata oppilasta havainnoimaan ääniympäristöä ja suojelemaan kuuloaan.

2. Esittäminen ja ilmaiseminen, jossa opetuksen tavoitteena on

- kannustaa oppilasta löytämään omat musiikilliset vahvuutensa ja ilmaisukeinonsa
- ohjata oppilasta elävään musiikilliseen ilmaisuun
- kannustaa oppilasta harjoittelemaan erilaisten esiintymistilanteiden hallintaa
- rohkaista oppilasta tutustumaan myös muiden taiteenalojen ilmaisukeinoihin ja taiteidenväliseen vuorovaikutukseen.

3. Kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen, jossa opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta kuuntelemaan omaa musisointiaan ja mukauttamaan sen osaksi soivaa musiikillista kokonaisuutta
- ohjata oppilasta kehittämään musiikin luku- ja kirjoitustaitoaan
- ohjata oppilasta musiikin ominaispiirteiden tunnistamiseen ja rakenteiden hahmottamiseen
- tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi musiikin kuuntelijaksi ja kartuttamaan musiikin historian tuntemusta.

4. Säveltäminen ja improvisointi, jossa opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta tuottamaan omia musiikillisia ideoita ja ratkaisuja
- kannustaa oppilasta harjoittelemaan improvisoinnin, sovittamisen ja säveltämisen perustaitoja.

Keskeiset sisällöt

Musiikin perusopintojen keskeisenä sisältönä on monipuolinen perehtyminen oppilaan valitseman instrumentin tai instrumenttien perustekniikkaan, ohjelmistoon ja ilmaisumahdollisuuksiin. Opintoissa tutustutaan monipuolisesti erilaisiin musiikin työvälineisiin ja työtapoihin ottaen huomioon oppilaan tavoitteet. Yhteismusisointitaitojen ja musiikin hahmottamistaitojen sekä historiatietoisuuden kehittäminen ovat olennainen osa opintoja. Eri sisältöalueiden integraatio opetuksessa vahvistaa musiikin kokonaisvaltaista hahmottamista.

14.2.1. Perusopintojen opintokokonaisuudet

Perusopintojen laskennallinen laajuus on 800 tuntia, joka jakautuu opintokokonaisuuksittain seuraavasti:

- Instrumenttitaito 1 ja 2 200-300 tuntia
- Yhteismusisointi 200-300 tuntia
- Musiikin tuntemus 1 ja 2 140-180 tuntia
- Valinnaiset opinnot 120-160 tuntia

Instrumenttitaito 1-2

Instrumenttitaito-kokonaisuudet kulkevat rinnakkain yleisen oppimäärän MUSIIKKITAITO 1-3kokonaisuuksien kanssa. Laskennallinen laajuus kummassakin kokonaisuudessa on oppilaan opintopolusta riippuen 100-150 tuntia.

✚ Instrumenttitaito 1-2 tavoitteet:

- esittämisen ja ilmaisun suhteen:
  - kiinnostuu musiikista ja tutustuu erilaisiin musiikin lajeihin, tuntee erityisesti valitsemansa musiikinlajin tyylipiirteet ja osaa soveltaa niitä omassa musisoinnissaan
  - saa ohjausta esiintymiskäyttäytymiseen ja kokemusta esiintymistilanteista
  - oppii tulkintaa ja saa valmiuksia teknisiin ja taiteellisiin perustaitoihin
  - osallistuu yhteismusisointiin
  - kykenee soittamaan ulkoa ja kuulonvaraisesti
  - osallistuu aktiivisesti oman ohjelmistonsa koostamiseen yhdessä opettajan kanssa

- oppimaan oppimisen ja harjoittelun suhteen:
  - oppii tuntemaan oman instrumenttinsa ja huolehtimaan siitä
  - oppii tarkoituksenmukaisen soittoasennon ja luontevan äänentuottotavan
  - osaa pitää huolta kuulonsuojelusta
  - ymmärtää harjoittelun merkityksen, oppii harjoittelemaan pitkäjänteisesti ja itsenäisesti
  - saa valmiuksia uusien sävellysten oppimiseen
  - omaksuu eri tyyliä kappaleita
  - saa valmiuksia elinikäiseen musiikin harrastamiseen
  - oppii opettelemaan ulkoa ja kuulonvaraisesti

- kuuntelemisen ja musiikin hahmottamisen suhteen:
  - oppii analysoimaan erilaisten musiikinlajien rakenne- ja tyylipiirteitä
    - omaksuu eri tyyliä kappaleita
    - tutustuu erilaisiin musiikin merkitsemistapoihin
      - saa valmiuksia uusien sävellysten oppimiseen
      - kykenee soittamaan ulkoa ja kuulonvaraisesti
  - osallistuu aktiivisesti oman ohjelmistonsa koostamiseen

- säveltämisen ja improvisoinnin suhteen:
  - oppii improvisointia
  - tutustuu säveltämiseen

- ✚ Sisältö: Opetus sisältää viikoittain oman soittimen tai laulun oppitunnin joko yksityis-, pari-, tai ryhmäopetuksena. Edellä mainittuihin tavoitteisiin pyritään monipuolisesti perehtymisellä instrumentin perustekniikkaan, ohjelmistoon ja ilmaisumahdollisuuksiin. Opinnoissa tutustutaan monipuolisesti erilaisiin musiikin työvälineisiin ja työtapoihin ottaen huomioon oppilaan tavoitteet.

Yhteismusisointi

Laskennallinen laajuus on oppilaan opintopolusta riippuen 200-300 tuntia. Opetus toteutetaan lukuvuoden mittaisina jaksoina joko orkesterissa, bändissä, lauluyhtyeessä, kamarimusiikkikokoonpanossa tai muussa oppilaan kiinnostuksen mukaisessa kokoonpanossa. Opetuksen keskiössä on tarjota oppilaalle tilaisuuksia luovaan tekemiseen.

- ✚ Yhteismusisoinnin tavoitteet ovat:

- oppilas kehittyy yhteismusisoinnissa
- oppilas oppii toimimaan ryhmän jäsenenä ja kuuntelemaan muiden soittoa/laulua
- oppilas oppii valmiuksia improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen
- oppilas oppii kuuntelemaan omaa musisointiaan myös osana musiikillista kokonaisuutta
- oppilas oppii hahmottamaan ja jäsentämään musiikkia kuulonvaraisesti
- oppilas pääsee esiintymään erilaisissa tilanteissa ja kokoonpanoissa
- oppilas ymmärtää kuulonsuojelun merkityksen

- ✚ Sisällöt:

- soitetään / lauletaan opettajan ja oppilaiden yhdessä valitsemaa ohjelmistoa
- oppilas soittaa / laulaa yhdessä muiden kanssa ja hahmottaa osansa kokonaisuudesta
- oppilas musisoi osana kokonaisuutta sekä omaksuu valmiuksia yhteisoinnin kehittämiseen
- oppilas kokeilee improvisointia mahdollisuuksien mukaan
- oppilas esiintyy oppitunneilla ja oppituntien ulkopuolella erilaisissa konserteissa yksin tai yhdessä muiden kanssa

Musiikintuntemus 1 ja 2

Musiikin tuntemus- kokonaisuuksiin sisältyy musiikin perusteiden kurssien lisäksi myös musiikin historian, musiikkiteknologian ja säveltämisen kurssi sekä mahdollisesti näitä yhdistävä kurssi tai useampia. Osa kursseista on lukukauden tai -vuoden mittaisia, osa periodiluonteisia. Koko musiikin hahmottamisen opintokokonaisuuden laskennallinen laajuus oppilaan opintopolusta riippuen 140–180 tuntia.

- ✚ Keskeiset tavoitteet:

- Oppilas
  - oppii musiikin luku- ja kirjoitustaidon
  - oppii musisoimaan kuulonvaraisesti

- oppii harmonian perusteet; sovelletaan oman instrumentin tarpeisiin
- oppii erityisesti opiskelemansa musiikinlajin tyypillisen terminologian käyttöön • tutustuu musiikin historiaan ja tyyliin, syventäen tietoja ja taitoja omien kiinnostuksenkohteidensa mukaan
- tutustuu musiikkiteknologiaan
- tutustuu luovaan musiikin tuottamiseen (sävellys, improvisaatio, sovittaminen, vapaa säestys)
- oppii yhdistämään musiikin tuntemuksen taitonsa instrumenttitaitoihinsa

✚ Keskeinen sisältö:

- lauletaan ja rytmitehtäviä yksin, pienryhmissä ja yhdessä ryhmän kanssa, oppien samalla yhteisessä sykkeessä ja sävelkorkeudessa pysymistä ja luonnollista äänenkäyttöä
- tehdään tehtäviä
- soitetaan harmoniatehtäviä sopivilla soittimilla yksin, pareittain tai pienryhmissä, joko erikseen tai melodioita säestäen
- esitetään oppilaiden omilla soittotunneilla opettelemia kappaleita muille ryhmän jäsenille ja analysoidaan näitä kuulonvaraisesti
- tutkitaan rakenteita oppilaiden ja/tai opettajan valitsemista kappaleista, musiikin eri tyylilajeista
- lauletaan myös kaanoneita ja kaksi- tai useampiäänisiä tehtäviä
- tehdään sovituksia valituista kappaleista tai harjoitteista

Valinnaiset opinnot

Valinnaisten opintojen tavoitteena on monipuolistaa musiikinopetusta ja auttaa oppilasta ymmärtämään taidetta laajemmin. Kurssien laskennallinen laajuus on vaativuudesta riippuen 10-25 tuntia. Työtapana on yhteisen esityksen, projektin tai muun kokonaisuuden harjoittaminen ja esittäminen.

✚ Opetusta järjestetään intensiivijaksoina vuosittaisen kurssisuunnitelman mukaan.

✚ Tavoitteena ja keskeisinä sisältöinä ovat, että oppilas

- tutustuu johonkin muuhun taiteenalaan
- perehtyy jonkin muun taidelajin tiedollisiin ja teknisiin perusteisiin
- omaksuu keinoja, joilla musiikki ja kyseinen taidelaji voidaan elävästi yhdistää kokonaisuudeksi
- tutustuu eri musiikkityyleihin ja musiikkiperinteeseen
- oppii tuntemaan erilaisia soittimia ja soittotapoja
- tutustuu eri musiikkikulttuureihin musiikkia kuuntelemalla ja musiikkia tekemällä
- opetus sisältää mukana olevien osa-alueiden taustan ja perustekniikan opetusta sekä taidelajiin kuuluvaa tapa- ja opiskelukulttuuria sekä alan perusterminologiaa
- opetus voi mahdollisuuksien mukaan vierailuja esimerkiksi taidenäyttelyihin, teatteri- ja tanssiesityksiin

14.2.3 Perusopintojen opintokokonaisuuden suoritus ja suorituksen arviointi

Laajan oppimäärän perusopintojen instrumenttiopintojen opintokokonaisuudet suoritetaan omilla yksilö-, pari- ja pienryhmätunneilla. Oppilaalle kerrotaan opintokokonaisuuden alussa sen sisältö ja tavoite, samoin kuin se miten poissaolot korvataan.

Instrumentti- ja yhteismusisointiopinnot etenevät joustavasti ja tavoitteellisesti oppilaan osaaminen ja valmiudet huomioiden. Kun oppilas on omaksunut riittävän määrän ohjelmistoa ja esiintymisiä oppilasilloissa, konserteissa, tai opettajan ryhmätunneilla on kertynyt riittävästi, katsotaan opintokokonaisuus suoritetuksi. Oppilas saa suorituksistaan sanallisen palautteen omalta opettajaltaan.

Musiikin tuntemuksesta oppilas saa merkinnän saavutettuaan tavoitteita vastaavan taon. Opintosuorituksen arvioi kyseisen aineen opettaja. Opintosuoritus voi olla tentti, tehtävä, esitelmä, tai muu opetuksen sisältöjä kokoava tai vastaava työskentelytapa.

Valinnaisista aineista oppilas saa sanallisen palautteen sekä suoritusmerkinnän aineen opettajalta.

Perusopintojen päätteeksi oppilas tekee pienimuotoisen päättötyön valitsemallaan tavalla, päättötyöhön sisältyy myös pieni kirjallinen osuus, joka voi olla esim. oman pienen konsertin ohjelmalehtisen tekeminen. Itsearviointi kulkee mukana lukukausittain. Lyhyen kyselyn avulla kartoitetaan, miten oppilas on kokenut edellisen lukukauden opintojen innostavuuden ja etenemisensä niissä.

Opintopolut kootaan yksilöllisesti ja joustavasti opintokokonaisuuksista oppilaan vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet huomioiden. Opintokokonaisuuksien sisällöissä ja suoritustavoissa toteutetaan valinnaisuutta ja vaihtoehtoisuutta oppilaslähtöisesti.

14.4 Musiikin syventävät opinnot

Syventävien opintojen tarkoituksena on oppilaan musiikillisten ilmaisukeinojen monipuolinen kehittäminen, ohjelmiston laajentaminen sekä erilaisissa musiikillisissa kokoonpanoissa tarvittavien musisointi- ja yhteistyötaitojen edistäminen. Opintoihin sisältyy myös musiikin hahmotustaitojen, kulttuurisen ymmärryksen ja luovan ajattelun monipuolista kehittämistä. Opintojen sisältöjä tarkastellaan etenkin opetuksen tavoitteiden ja paikallisten tarpeiden pohjalta. Musiikin syventävissä opinnoissa oppilas laajentaa tai painottaa opintojaan valitsemallaan tavalla tarjonnan pohjalta. Opintojen aikana oppilas suunnittelee ja valmistaa musiikillista osaamista osoittavan laajan oppimäärän päättötyön, joka voi muodostua erilaisista kokonaisuuksista tai keskittyä tiettyyn syvennettyyn osaamiseen. Oppilas asettaa päättötyön tavoitteet ja päättää sen toteutustavan yhteistyössä opettajiensa kanssa opetustarjonnan pohjalta.

Syventävien opintojen tavoitteet jakautuvat neljään osioon, jotka on määritelty seuraavasti:

1. Oppimaan oppiminen ja harjoittelu, jossa opetuksen tavoitteena on
  - auttaa oppilasta asettamaan tavoitteita opiskelulle ja suuntaamaan omaa oppimistaan

- opastaa oppilasta arvioimaan edistymistään ja nauttimaan osaamisestaan
  - ohjata oppilasta harjoittelemaan taitoja kehittävää ohjelmistoa sekä itsenäisesti että ryhmän jäsenenä
  - ohjata oppilasta huolehtimaan fyysisestä toimintakyvystään sekä ergonomiasta ja kuulonsuojelusta musisoidessaan.
2. Esittäminen ja ilmaiseminen, jossa opetuksen tavoitteena on
- ohjata oppilasta syventämään musiikillista ilmaisuaan
  - kannustaa oppilasta kehittämään edelleen musiikin tulkintaan ja esittämiseen tarvittavia taitoja valitsemiensa painopisteiden mukaisesti
  - rohkaista oppilasta käyttämään musiikkia monipuolisesti ilmaisun välineenä
  - ohjata oppilasta soveltamaan omassa ilmaisussaan myös muiden taiteenalojen ilmaisukeinoja.
3. Kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen, jossa opetuksen tavoitteena on
- ohjata oppilasta kuuntelemaan ja kehittämään musisointiaan sekä solistina että ryhmän jäsenenä
  - ohjata oppilasta tarkastelemaan soivaa ja nuotintettua musiikkia monipuolisesti eri näkökulmista
  - ohjata oppilasta hahmottamaan musiikin rakenteita ja lainalaisuuksia • ohjata oppilasta hyödyntämään kuuntelu- ja hahmotustaitojaan sekä musiikin historian tuntemustaan muusikkoutensa kehittämisessä.
4. Säveltäminen ja improvisointi, jossa opetuksen tavoitteena on
- kannustaa oppilasta toteuttamaan teoksissa improvisoituja ja itse sovitettuja osuuksia ja säveltämään omaa musiikkia
  - rohkaista oppilasta hyödyntämään musiikkiteknologian mahdollisuuksia ja työvälineitä.

Keskeiset sisällöt

Opintojen tavoitteena on kehittää, monipuolistaa ja syventää perusopinnoissa saavutettuja taitoja siten, että oppilas voi itsenäisesti ja luovasti jatkaa musiikkiharrastustaan sekä saada valmiuksia ammattiopintoihin hakeutumiseen. Laajan oppimäärän syventävät opinnot suoritettuaan oppilas saa musiikkiopiston päättötodistuksen. Syventävien opintojen laajuus on 500 tuntia, joka jaetaan kunkin oppilaan kohdalla hänelle tarkoituksenmukaisella tavalla instrumenttiopintoihin, musiikin tuntemuksen, ja yhteismusisoinnin opintoihin. Syventäviin opintoihin sisältyy myös päättötyö, johon kuuluu sekä soiva että kirjallinen osuus.

14.4.1 Syventävien opintojen opintokokonaisuudet

Syventävien opintojen laskennallinen laajuus on 500 tuntia, joka jakautuu opintokokonaisuuksittain seuraavasti:

- Syventävät instrumenttiopinnot 140 tuntia
- Yhteismusisointi 140 tuntia
- Musiikin tuntemus, syventävät opinnot 140 tuntia
- Päättötyö 80 tuntia

Syventävät instrumenttiopinnot

Syventävien instrumenttiopintojen tarkoituksena on kehittää oppilaan musiikillista ajattelua sekä pääinstrumentin soittoteknistä hallintaa ja ohjelmiston tuntemusta niin, että hän kykenee itsenäiseen työskentelyyn. Oppilas harjaantuu omaksumaan ja esittämään laajoja musiikillisia kokonaisuuksia sekä syventää kykyään musiikin tulkintaan ja musiikilliseen vuorovaikutukseen.

Jos oppilaan pääaineena on instrumentti, syventävien instrumenttiopintojen päättötasona on päättökonsertti, joka voi samalla toimia syventävien opintojen päättötyönä. Konsertin vaatimustaso määritetään soittimittain erikseen. Opettaja ja oppilas suunnittelevat konsertissa esitettävän ohjelman ja sen vaikeusasteen oppilaan osaamisen ja kehitysvaiheen mukaiseksi pyrkien tuomaan esiin oppilaan vahvuuksia. Konsertti voidaan myös tehdä useammassa osassa.

Yhteismusisointi

Yhteismusisoinnin syvennettyä osaamista perusopintojen osa-alueilla. Syventäviä opintoja järjestetään mahdollisesti yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa.

Syventävissä opinnoissa yhteismusisoinnin merkitys oppilaan muusikkouden kehittämisessä korostuu. Instrumenttiopetus ja yhteismusisointi täydentävät toisiaan ja rakentavat yhdessä pohjan osaamiselle, jonka varaan itsenäinen musiikin harrastus ja mahdolliset myöhemmät ammattiopinnot rakentuvat.

Yhteismusisointi toteutetaan siten, että sen muodot ovat monipuolisia ja opetuksen tavoitteet toteutuvat jokaisen oppilaan kohdalla pääinstrumentista riippumatta. Oppimista edistävä koulutuksellinen näkökulma on aina ensisijainen toimintaa ohjaava tekijä. Yhteismusisointi kuuluu jokaisen oppilaan opintoihin koko niiden ajan. Yhteismusisoinnin opetuksen toteuttamistavat ovat suhteessa oppilaan ikään ja instrumenttitaitojen tasoon.

Musiikin tuntemus, syventävät opinnot

Syvennettyä osaamista perusopintojen osa-alueilla. Syventävissä opinnoissa musiikin perusteiden sisältöalueet ovat musiikin luku- ja kirjoitustaito, musiikin hahmottaminen sekä musiikin historian ja tyylien tuntemus. Oppilas osaa hahmottaa musiikkia sekä kuulemisen että nuotikirjoituksen pohjalta ja kykenee soveltamaan historian ja tyylien tuntemusta musiikin esittämisessä. Syventävien opintojen musiikin perusteiden opinnot suoritettuaan oppilas, jonka pääaineena ovat instrumenttitaidot tai yhteismusisointi osaa laulaa ja kirjoittaa perustasoa vaativampia melodioita sekä ymmärtää monipuolisesti musiikin rakenteita ja osaa jäsentää kuultua tai nuotinnettua musiikkia.

Syventäviä musiikin tuntemuksen kursseja järjestetään tarpeen mukaan, mahdollisesti yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa. Kaikkien opintokokonaisuuksien opetusta ei järjestetä joka lukuvuosi.

Syventävien opintojen päättötyö

Opintojen aikana oppilas suunnittelee ja valmistaa musiikillista osaamistaan osoittavan laajan oppimäärän päättötyön, joka voi muodostua erilaisista kokonaisuuksista tai keskittyä tiettyyn syvennettyyn osaamiseen. Oppilas asettaa päättötyön tavoitteet ja päättää päättötyön toteutustavan yhteistyössä opettajiensa kanssa konservatorion opetustarjonnan pohjalta.

Päättötyö voi olla esimerkiksi

- päättökonsertti
- yhteismusisointisuoritus, jossa oppilaalla on merkittävä osuus
- tehtäväkansio musiikinteoreettisista tehtävistä • sävellys tai sovitus -portfolio

14.5 Aikuisten musiikin opetus

Musiikkiopiston oppilaaksi voi hakeutua myös aikuisena. Tätä opetusta suunniteltaessa ja järjestettäessä otetaan huomioon, että aikuiset harrastajat ovat musiikkitaidoissaan ja tiedoissaan hyvin eri vaiheissa ja heidän kiinnostuksen kohteensa ja harrastusmotivaationsa ovat monenlaisia. Aikuisten oppimisessa korostuu itsenäisyys ja oma-aloitteisuus, ja opetuksessa otetaan huomioon aikuisten kyky itse ohjata omaa oppimistaan ja harjoitteluaan. Jos aikuisoppilas valitsee opiskeltavakseen musiikin laajan oppimäärän, hänen opetuksessaan noudatetaan laajan oppimäärän tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Osallistuminen opiskelun suunnitteluun ja arviointiin ovat onnistuneen opiskelun edellytyksiä. Sitoutuminen ja halu oppia ja kehittyä ovat oppimisen vahva tuki, joka voi korvata esimerkiksi iän tuomia fyysisiä rajoituksia. Sosiaalinen vuorovaikutus ja yksilöllisten tarpeiden huomioon ottaminen sekä kannustava ja myönteinen palaute ovat myös aikuisten oppimisessa tärkeitä.

14.6 Työtavat musiikin opetuksessa

Työtavat valitaan laajan oppimäärän tavoitteet sekä oppilaiden tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet huomioiden. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuus monimuotoiseen yhteistoiminnalliseen musiikin tekemiseen ja opiskeluun. Tavoitteisiin perustuvat ja oppilaan oppimista edistävät työtavat vahvistavat oppilaan motivaatiota ja itseohjautuvuutta.

Valittujen työtapojen tulee olla tarkoituksenmukaisia ja niiden tulee mahdollistaa niin itsenäinen kuin yhdessäkin tapahtuva oppiminen. Opetuksessa hyödynnetään uutta teknologiaa tarkoituksenmukaisesti oppilaan omat valmiudet, edellytykset ja tarpeet huomioiden. Oppilaitoksen työtavat ovat monipuolisia ja antavat oppilaalle mahdollisuuden osoittaa osaamistaan eri tavoin. Vuorovaikutuksessa oppilaan kanssa valittuina ne mahdollistavat tietojen ja taitojen hankkimisen, käsittelyn, analysoimisen, esittämisen, soveltamisen, yhdistelemisen, arvioinnin ja luomisen.

14.7 Oppimisen arviointi ja sen kriteerit musiikin opetuksessa

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppilaan edistymistä opinnoissa. Arviointi on kannustavaa ja rohkaisevaa, mikä lisää oppilaan motivaatiota. Se ohjaa oppilasta myös omien tavoitteiden asettamiseen. Arvioinnin tavoitteena on tukea itsetunnon, itsearvioinnin, vertaisarvioinnin ja oppimaan oppimisen kehittymistä. Monipuoliseen, jatkuvaan arviointiin sisältyy erilaisia palautteen antamisen tapoja ja ohjausta itsearviointiin, jonka tarkoituksena on ohjata oppilas muodostamaan realistinen kuva itsestään ja asettamaan itselleen toteuttamiskelpoisia tavoitteita sekä kehittämään opiskelutaitojaan. Arviointi on oppimiseen kannustavaa, oikeudenmukaista ja eettisesti kestävää. Oppilas saa oppitunneilla palautteen työskentelystään.

Arvioinnissa ja palautteen antamisessa otetaan huomioon oppilaan hyvän itsetunnon ja myönteisen minäkuvan kehittyminen. Arviointia tehtäessä huolehditaan, että arviointi kohdistuu ainoastaan työskentelyyn ja tavoitellun osaamisen karttumiseen, ei oppilaan persoonaan tai ominaisuuksiin. Monipuoliseen jatkuvaan arviointiin sisältyy erilaisia palautteen antamisen tapoja ja ohjausta itsearviointiin ja vertaisarviointiin.

Musiikin laajan oppimäärän arvioinnin kohteita ovat

- esittäminen ja ilmaiseminen
- oppimaan oppiminen ja harjoittelu
- kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen
- säveltäminen ja improvisointi.

Perusopinnoissa oppimisen arviointi painottuu jatkuvan palautteen antamiseen siten, että se edistää asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Oppilaan itsearviointitaitojen vahvistaminen tukee tätä tehtävää. Syventävissä opinnoissa arvioinnilla tuetaan oppilaan taitojen syvenemistä opintojen painottumisen ja lopputyön mukaisesti. Syventävien opintojen aikana ja lopputyön toteutuksessa hyödynnetään itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin tarjoamia mahdollisuuksia. Lopputyön arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan lopputyölleen asettamat tavoitteet.

Laajan oppimäärän arvioinnin lähtökohtana ovat oppilaan suorittamat syventävät opinnot. Opintokokonaisuuksien sisällöissä ja suoritustavoissa toteutetaan valinnaisuutta ja vaihtoehtoisuutta oppilaslähtöisesti. Päättötyön tavoitteena on ilmentää syvennettyä osaamista oppilaan asettamien tavoitteiden ja em. tavoitealueiden puitteissa. Arviointi perustuu opetussuunnitelmassa kuvattuihin opintokokonaisuuksien tavoitteisiin sekä oppilaan itse asettamiin tavoitteisiin. Palaute annetaan rakentavasti huomioiden oppilaan hyvän itsetunnon ja myönteisen minäkuvan kehittyminen.